

Takva

RAMAZAN 1447

MÜNAFIKLARIN
ÖZELLİKLERİ
- 1 -

NİFAKIN
TEHLİKESİ

Bilal Özbuğday

Boşanmayı Düşünenler; 1 Dakika Bekleyin!

Burak Gültepe

9

Verilen Nimete Karşı İstenen Kulluk

Salih Bağırçan

16

Bir Kelimeyle Cennet, Bir Kelimeyle Cehennem!

Ümmü Firdevs

**DİL
AFETİ**

23

Huzurlu ve Mutlu Bir Yuva Kurmak İçin

Muhammed Fırat

20

Tarihin Yükünü Taşıyan Devlet: Lübnan

Burak Özdiğer

37

Soru-Cevap Köşesi

Hüseyin Oral

26

Daha Güvenli Bir WhatsApp İçin

Burak Eryılmaz

41

44

Bismillahirrahmanirrahim

Hamd, ancak Allah (cc) içindir. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfret dileriz. Nefislerimizin şerrinden, amellerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. Allah (cc) kimi hidayete erdirirse onu saptıracak, kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur. Salat ve selam da O'nun, bizlere rehber olması için gönderdiği peygamberi Muhammed'e (sav) olsun.

Bu yazı ile birlikte başlattığımız "Münafıkların Özellikleri" başlıklı yazı silsilesinde, Kur'an ve sünnet ışığında nifakın mahiyeti, münafıkların alametleri ve bu tehlikeden korunmanın yolları üzerinde duracağız. İlk yazımızda nifakın neden bu kadar büyük bir tehlike olarak görüldüğünü ele aldık. Bir sonraki yazımızda ise Kur'an'da zikredilen münafıkların karakteristik özelliklerini daha yakından incelemeye çalışacağız.

Evlilik yalnızca iki insanın bir araya gelmesinden mi ibarettir? Yoksa aynı zamanda toplumun temelini oluşturan ailenin kurulması anlamına mı gelir? Aile, insan için manevi bir sığınak, güvenli bir liman ve hayatın zorluklarına karşı bir dayanaktır. İşte bu yazımızda, İslam'ın aileyi korumaya ve sağlam tutmaya neden bu kadar büyük önem verdiğini ele aldık.

Dergimizin içerisindeki, kıymetli yazarlarımızın, özenle hazırladıkları diğer yazılarımızı da okumanız ve faydalanmanız ümidiyle...

Başarı Allah'tandır.

Velhamdulillahi Rabbil âlemin...

Editör

Nifakın Tehlikesi

Bilal Özbuğday

Münafıklık ve alametleri, Allah azze ve cellenin Kuranda sıkça bahsettiği, üzerinde durduğu konulardan birisidir. Kuran'da nifak ve münafık kavramları yaklaşık olarak otuz küsür yerde ve birçok surede Allah azze ve celle tarafından zikredilmektedir.

Bakara, Ali İmran, Nisa, Maide, Enfal, Araf, Tevbe, Hac, Nur, Ahzab, Muhammed, Fetih, Hadid, Mücadele, Haşr, Münafıkun sureleri münafıklar ile ilgili ayetlerin olduğu surelerdir.

Yukarıda ismi geçen surelerin tertibine bakıldığında da anlaşılacağı üzere bu konu Kur'an'ın başından sonuna kadar üzerinde durulan bir konudur. Ayrıca bizzat kendisi ile alakalı bir surenin olduğu ender kavramlardan birisidir. Münafıkun suresi, münafıklar hakkında inmiş başlı başına bir suredir.

Nifak kelime anlamı olarak bir delikten girip diğer delikten çıkmak anlamına gelir.

Daha iyi anlaşılabilmesi için şunu ifade edebiliriz; Tarla farelerinin ya da toprak altında yaşayan canlıların kendilerine yuvalarında iki delik açmak suretiyle kendilerine hangi taraftan zarar gelir ise aksi yönden çıkıp kurtulmaları bu kelime ifade edilir.

Şeri manasına gelecek olursak; kalpte gizlenen şeyin aksini dışa izhar etmektir. Kalbinde kişinin küfür var iken dışından iman var gibi davranması ve hareket etmesidir. İç tarafın dışa muhalif olmasıdır.

Yani kişinin zahirinde iman ve imanın işaretleri, alametleri olmasına rağmen içinde ve gizlisinde küfür itikadına sahip olmasıdır.

Nifak iki kısma ayrılır. İtikadi nifak ve ameli nifaktır. Ya da başka bir isimlendirme ile büyük nifak ve küçük nifak da denilebilir. Büyük nifaktan kasıt yukarıda yapmış olduğumuz tanımdır. Küçük nifaktan kasıt

ise kişinin iman sahibi olmasına rağmen bazı amellerinde münafıkların özelliklerini taşımasıdır.

Rasulullah'ın (sav) belirttiği vasıfları (yalan söylemek, emanete hıyanet etmek, sözünde durmamak, hasımlıkta haddi aşmak) üzerinde taşımak suretiyle kişi ameli münafık olur.

İman ve küfür belli olup mümin ve kafir ayırt edilebilirken, nifak ve münafık insanlara gizli bir haldir. Bu hastalığa maruz kalmak ve bu belanın büyüklüğünden ötürü nifak büyük bir şeydir.

Yine nifakın tehlikesini idrak etmemiz için şu durumu düşünebiliriz; Bakara suresinin başında Allah azze ve celle müminler hakkında 5, kafirler hakkında 2 ayet zikretmiş iken, münafıklar hakkında 13 ayet zikretmiştir.

Münafıkların tehlikesi ve zararı Yahudi, Hristiyan ve müşriklerden çok daha fazladır. Çünkü bunların tehlikesi açık ve ayan iken münafığın hali, hile ve desiseleri gizlidir. Nifak kul için son derece tehlikeli bir hastalıktır. Hastalığının tehlikesi gizli ve sinsiliğinden kaynaklıdır.

Mürcifler Ve Kalbi Hastalıklı Kimse-ler Münafıklar Mıdır?

Kur'an bize sadece münafıklardan bahsetmekle kalmayıp bazı ayetlerde kalbi hastalıklı olanlardan ve mürciflerden de bahsetmektedir. Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِبَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا

"Andolsun eğer münafıklar, kalplerinde hastalık bulunanlar ve mürcifler (Medine'de kötü haberler yayıp ortalığı karıştıranlar) (tuttukları yoldan) vazgeçmezlerse elbette seni onların üzerine gitmeye teşvik edeceğiz."

¹ (33/ Ahzab 60)

Bu ayette Allah azze ve celle 3 kısım insandan bahsetmektedir. Münafıklar, kalbi hastalıklı olanlar ve mürcifler.

Bu 3 grup insanların hepsi aynı münafık gruplardan mıdır? Yoksa ayrı ayrı gruplar mıdır? Bu konuda alimler ihtilaf etmiştir.

Bazı müfessirler bunların tamamı aynı grup olan münafıklardan bahsetmektedir demişlerdir.

İkinci bir görüşe göre ise bir grup müfessirler bu zikredilenlerin hepsi ayrı ayrı zikredildiği için hepsini ayrı birer grup olarak değerlendirmişlerdir. Yani münafıklar ayrı bir grup, kalplerinde hastalık olanlar ayrı kimseler, mürcifler yani asılsız haber yayanlar ise o iki gruptan da ayrı kimsedirler. Bu görüşü destekleyen ayetlerden birisi de şudur;

"Ölü iken dirilttiğimiz ve kendisine, insanlar arasında yürüyeceği bir nur verdiğimiz kimsenin durumu hiç, karanlıklar içinde kalmış, bir türlü ondan çıkamamış kimsenin durumu gibi olur mu? İşte kâfirlere, işlemekte oldukları çirkinlikler böyle süslü gösterilmiştir."²

Bu ayette kafir olanların kalplerinin ölü olmasından bahsedilmektedir ki münafıkların kalbinde de küfür olduğu için imansızlık onun kalbinin ölümüdür. Ancak kalbin hastalıklı olması ise ölü kalpten farklı bir durumdur.

İlk görüşü destekleyen ayet ise şudur;

"Kalplerinde münafıklıktan kaynaklanan bir hastalık vardır. Allah da onların hastalıklarını artırmıştır. Söyledikleri yalana karşılık da onlara elem dolu bir azap vardır."³

Bu ayette ise münafıkların kalplerinin hastalıklı olduğu direkt olarak beyan edilmiştir. Her ne kadar münafıkların özellikleri içerisinde asılsız haber yaymak ve kalbi hasta olmak gibi özellikler var ise de bunların ayrı ayrı kimselerde olması da muhtemeldir.

Ayrı ayrı değerlendirdiğimizde ise bizim için önemi şu olur ki; bizler münafıklıktan kaçtığımız gibi, kalbimizin hastalanmasından da, asılsız haberleri yaymaktan da sakınmalı ve kaçmalıyız.

Selefin Nifaktan Korkması

Nifaktan ve münafıklıktan korkmak kul adına olumlu bir husustur. Çünkü münafık kendinden emindir. Mümin ise kendisinin münafık olmasından çekinen kimsedir. Bu yüzden nifaktan korkmak, müminin iyilik alametlerindendir.

Nice sahabeler vardır ki cennet ile müjdelenmelerine rağmen nifaktan ve münafıklıktan korkmakta idiler.

قَالَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ: أَدْرَكْتُ ثَلَاثِينَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ كُلُّهُمْ يَخَافُ النِّفَاقَ عَلَى نَفْسِهِ مَا مِنْهُمْ أَحَدٌ يَقُولُ: إِنَّهُ عَلَى إِيمَانٍ جَبْرِيْلَ وَمِيكَائِيلَ

İbni Ebi Müleyke⁴ şöyle demiştir; "Rasulullah'ın (sav) ashabından 30 kişiye ulaştım. Hepsi kendileri için nifaktan korkuyorlardı. Onlardan hiçbirisi "Ben Cebrail'in ve Mikail'in imanı üzereyim" demezdi.⁵

Bu sahabelerin en başında ise Ömer (rah) gelmektedir. Kendisi için nifaktan son derece korkmakta idi. Münafıkların listesinin kendisine emanet edildiği Huzeyfe İbnül Yeman'ı sürekli darlamaktaydı. Ta ki o listede kendisinin isminin olup olmadığını kesin bir şekilde öğrenebilsin diye. Bunu yapan kimseler yani nifaktan korkan kimseler Rasulullah'ın (sav) en yakınındaki insanlardı.

² (6/ Enam 122)

³ (2/ Bakara 10)

⁴ (Tabiinin büyük imamlarındandır.)

⁵ (Buhari)

Efendimiz ile savaşlara çıkan, birden fazla kere cennetle müjdelenenlerdi. Aynı ayrı ya da toplu şekilde cennet müjdesine nail olanlardı. Ancak kendileri adına bu amelden son derece tedirginlik duymakta idiler.

Hanzala el Esedi'den (ranh) rivayet edildiğine göre o ağlarken Ebubekir (ranh) ona uğradı ve "Sana ne oldu?" dedi. O da; "Hanzala münafık oldu ey Ebubekir! Rasulullah (sav) bize cennet ve cehennemi hatırlatırken gözümüzle görür gibi oluyoruz. Dönünce eşlerle çocuklarla uğraşüyor ve çok çabuk unutuyoruz" dedi.

Ebubekir (ranh) dedi ki: "Vallahi biz de böyleyiz." Bunun üzerine ikisi birlikte Rasulullah'a (sav) gittiler. "Ey Hanzala! Neyin var?" buyurdu. "Ya Rasulullah! Hanzala münafık oldu" dedi. Ve Ebubekir'e (ranh) anlattığını ona da anlattı. Rasulullah (sav) buyurdu ki;

"Şayet yanımda bulunduğunuz halinizi devam ettirseydiniz, elbette meclislerinizde ve yollarınızda melekler sizinle musafaha ederlerdi. Fakat ey Hanzala! Bir saat böyle, bir saat böyle."⁶

Rasulullah'a (sav) yakın iki ismin haline bir bakın!. Onlardan birisi ise cennetle henüz hayatta iken müjdelenmiş Ebubekir (ranh)dır.

Hasan Basri (rahimehullah) şöyle demiştir;

عَنِ الْحَسَنِ: مَا خَافَهُ إِلَّا الْمُؤْمِنُ وَلَا أَمِنَهُ إِلَّا مُنَافِقٌ، وَمَا يُحَذِّرُ مِنَ الْإِصْرَارِ عَلَى النَّفَاقِ وَالْعَصْبَانِ مِنْ غَيْرِ تَوْبَةٍ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾

"Nifaktan ancak mümin kişi korkar. Ondan ise ancak münafık emin olur. Nifak üzere ısrar etmekten ve tevbe etmeksizin isyandan sakınmaz. Çünkü Allah azze ve celle şöyle buyurmaktadır; "Onlar bildikleri halde yapmış oldukları (hatalar) üzere ısrar etmezler."

Bizim kendi nefislerimizi muhasebe etmemiz, nifak alametlerini üzerimizde taşıyıp taşımama hususunda tedirgin olmamız gerekir. Bu korku ve tedirginlik kul için hayırdır. Kul kendisi adına nifaktan korktuğu sürece hayır üzeredir. Münafık olan kimse kendinden emin olur. Muttaki mümin ise tedirgin olur.

Ümmete Verdikleri Zararlar

Nifak ile alakalı iki tehlike söz konusudur. Birincisi fert açısından nifaka düşmek ve münafık olmaktır. İkincisi ise münafık bir bireyin ya da topluluğun ümmete vereceği zarardır.

Münafıkların İslam toplumuna ve ümmete verdikleri zarar çok büyüktür. Rasulullah'ın (sav) hayatında buna dair birçok noktalar bulabiliriz. Örneğin;

Uhud savaşında 1000 kişilik orduyu belli bir mıntıkaya gelindiğinde münafıkların başı olan Übeyy İbni Selül böldü. Ve ordunun yaklaşık üçte birini savaştan vazgeçirerek geriye çevirdi.

Yine İfk hadisesinde Aişe annemize iftira atarak ve bunun yayılmasını sağlayarak Müslümanlar arasında asılsız haberler yayarak güven duygusunu zedelediler.

Beni Mustalık'ta kuyudan su çekme kavgasının çıkmasına, sonra da bunun büyümesine sebep olarak Ensar ile Muhacir arasında bir çatışmaya sebep olmaları gibi birçok yerde Müslümanlara zararlar vermişlerdir.

Yine olumsuz bir davranışları da Tebûk seferi sürecinde ortaya çıkmıştır. Hem onlardan bazılarının yolculuğa katılmayışları, hem katılanların yolda itaatsizlik yapmaları, Rasulullah (sav) ve Müslümanlar aleyhinde konuşmaları, hem de Allah Rasulü (sav) yolculuğa çıkmadan önce, toplanma ve bir anlamda örgütlenme merkezi olarak kulanılmak üzere inşa ettikleri Dırâr mescidiyle kendilerini belli ettiler.

⁶ (Müslim)

⁷ (3/ Ali İmran 135)

Bunlar onların birçok kere Müslümanlara zarar verdiklerine örneklerdir. Rasullah'tan (sav) sonra halifeler döneminde özellikle Osman ve Ali (ranhuma) döneminde olayların büyümesine sebep olarak Müslümanların gücünü zayıflatmışlardır.

Münafıkların genel olarak zararları güvensizliği yaymak, ihanet etmek, bölmek, asılsız haberler çıkartmak, zayıflatmak ve parçalamak üzerine olmuştur.

Bu Kavram Neden Önemlidir?

Münafıklığı niçin öğrenmeli ve üzerinde durmalıyız?

Çünkü günahların küfrün habercisi olması gibi, küçük nifak da büyük nifaka vesiledir. Günahlarda ısrar edenin ölüm anında imanının alınacağından korkulduğu gibi, nifak hasletleri üzere ısrar eden kimsenin de imanının alınacağı ve halis münafık olacağından korkulur. Bu yüzden ilk olarak münafıklığı ve münafıkların özelliklerini ve sıfatlarını;

- Kendimizi korumak için öğrenmeliyiz. Münafıklardan olmamak için münafıkların özelliklerini öğrenmeliyiz. Aksi takdirde onların özelliklerini üzerimizde taşıyıp yakıcı azabı hak edebiliriz.

- İkinci olarak ise münafıkların halleri gizli olmasına rağmen Allah azze ve celle bizlere onların özelliklerini anlatmaktadır ki onları tanıyıp fert ve ümmet olarak onlardan sakınabilelim. Onların fitnesinden ve fesadından uzaklaşabilelim. İslam toplumunu ve topluluğunu onların zararlarından koruyabilelim.

- Üçüncü olarak ise Allah azze ve celle onlar ile mücadele etmemizi bizlere emretmiştir. Müslümanların safını korumak ve onlar ile mücadele etmek ve mücadele yöntemlerini öğrenmek için de onların vasıflarını öğrenmeliyiz.

- Yine bir başka önemli husus da amellerimizi riyadan korumak ve karşılığını alabilmek için öğrenmeliyiz.

Münafıkların cezasına dair Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ

"Allah, erkek münafıklara, kadın münafıklara ve kâfirlere, içinde ebedî kalmak üzere cehennem ateşini va'detti. O, onlara yeter. Allah, onlara lânet etmiştir. Onlar için sürekli bir azap vardır."⁸

Bu ayette Allah azze ve celle münafıkların erkeklerini ve kadınlarını ayrı ayrı zikretmiş iken kafirleri ise çoğul sıgası ile getirerek kafir erkekler ve kafir kadınlar dememiştir. Bu husus münafıkların ister kadın olsun ister erkek olsun ne kadar ağır bir cezası olduğuna ve cezanın büyüklüğüne işaret etmektedir.

Ayrıca nifakın, küfürden ve şirkten daha beter olduğuna bir işaret de vardır. Bununla birlikte münafıkların kadın olsun erkek olsun nifaklarında gayret sahibi olduklarını da anlayabiliriz.

Rabbimiz bunun büyüklüğüne vurgu için şöyle buyurmaktadır;

هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرُوهُمْ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ

"Onlar düşmandır, onlardan sakın! Allah onları kahretsin! Nasıl da (haktan) çevriliyorlar!"⁹

Kafirlerden daha aşağılık ve cezalarının büyük olmasının sebebi onların yaptıkları işlerde ihanetin ve hainliğin olmasındandır.

Biz de bundan sonraki yazılarımızda, kendimiz ve ümmetimiz adına bu kadar tehlikeli bir hastalıktan bahsetmeye ve onların özelliklerini zikretmeye çalışacağız inşallah...

Selam ve dua ile...

⁸ (9/ Tevbe 68)

⁹ (63/Münafıkun 4)

Boşanmayı Düşünenler; 1 Dakika Bekleyin!

Burak Gültepe

Boşanmak Bu Kadar Kolay Olmamalı!

Her işi kendiniz yaptığınız, bir yanınızın hep eksik olduğu yalnız bir hayat mı? Yoksa her şeyi paylaşıp mutlu olup sükûn bulduğunuz huzurlu bir hayat mı istersiniz?

Elbette akıllı ve fitratı bozulmamış bir kimsenin evlilik hayatını seçmesi gerekir. Evliliğin en büyük güzelliği, insana manevi bir sığınak sunmasıdır.

Bu sığınağın yani toplumun çekirdeği olan ailenin ne kadar hayati bir öneme sahip olduğunu ve şeytanın onu yıkmak için nasıl çalıştığını, Nebi (sav) şu hadisiyle açıkça ortaya koymaktadır:

إِنَّ إِبْلِيسَ يَضَعُ عَرْشَهُ عَلَى الْمَاءِ، ثُمَّ يَبْعَثُ سَرَايَاهُ، فَادْنَاهُمْ مِنْهُ مَنَزِلَةً أَعْظَمُهُمْ فِتْنَةً، يَجِيءُ أَحَدَهُمْ فَيَقُولُ: مَا تَرَكْتُهُ حَتَّى فَرَّقْتُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ امْرَأَتِهِ، فَيُدْنِيهِ مِنْهُ وَيَقُولُ: نَعَمْ أَنْتَ

"İblis, tahtını su üzerine kurar. Sonra ordularını (vesvese vericileri) gönderir. Onların rütbece en yakını ve ona göre en büyüğü, en büyük fitneyi çıkarandır. Onlardan biri gelir ve 'Onu, karısıyla arasını ayırmaya kadar bırakmadım' der. Bunun üzerine İblis onu kendine yaklaştırır ve şöyle der: 'Sen ne iyisin! (Ne güzel iş yaptın!)'"¹

Şerh:

Bu hadis, şeytanın en büyük hedefinin aile birliğini yıkmak olduğunu çok net bir şekilde ortaya koyar. Şeytan, huzurun ve sükûnun merkezini hedef alarak insanlığı temelinden sarsmayı amaçlar.

"Kaynaşmanız için size kendi cinsinizden eşler yaratıp aranızda sevgi ve merhamet koyması da O'nun (varlığının) delillerindendir..."²

Eşin yanında bulunmak, dünyadaki koşturmacanın ve stresin ardından ruhun dinlendiği bir limandır.

Erkek açısından baktığınız zaman, sizin evde yapamadığınız yemeğinizi yapan birisi var. O, size yemek hazırlayan, çocuklarınıza canla başla bakan, çamaşırınızı yıkayan ve evinizin düzenini koruyan değerli bir ortaktır. Meşru ihtiyaçlarınızı gideren, haramdan uzaklaştıran en büyük nimettir.

Kadın için de evlilik, büyük bir kolaylık ve güvencedir. Dış hayat çoğu zaman çetin, rekabetçi ve acımasızdır. Erkeğin çalışması, kadına bütün bu zorluklardan sıyrılma, evinde sükûnetle eşini bekleme ve temel vazifelerine odaklanma konforunu sunar. Kadınlar ise bütün bu zorluklardan sıyrılmış halde mükellef olmadan evlerinde kocalarını beklerler. Bu konfor değil de nedir?

Sağlam Ahit (Mîsâk-ı Galîz)

Yüce Allah, evliliği sıradan bir ilişki olarak tanımlamaz. Kur'an-ı Kerim'de Nisa Suresi'nde şöyle buyrulur:

"Eğer bir eşin yerine diğer bir eş almak isterseniz, onlardan birine (önceki eşinize) yüklerle mehir vermiş de olsanız, ondan hiçbir şeyi geri almayın. Ona iftira ederek ve apaçık bir günah işleyerek mi geri alacaksınız? Hem onu nasıl geri alırsınız ki, birbirinizle kaynaştınız (birleşip içli dışlı oldunuz) ve onlar sizden kuvvetli bir ahit (Mîsâk-ı Galîz) aldılar."³

Bu ayet, evlilik bağının ne kadar ciddi, ağır ve sağlam bir ahit olduğunu net bir şekilde ortaya koyar. Evlilik, geçici bir hevesle bozulabilecek kadar basit değildir; tarafların birbirine karşı taşıdığı manevi bir emanettir.

¹ (Müslim)

² (30/Rûm, 21)

³ (4/Nisâ, 20-21)

Örf, dinde önemli bir yere sahiptir. Yeri-ne göre kadınların hakları, ailenin geçimi ve fakirlere yardım gibi konularda örfe başvurulabilir. Ancak bu, her durumda geçerli değildir.

Kur'an, kadınlara "kocalarınızla örf'e göre geçinin" dememiştir. Çünkü örf, kimi zaman kadınlara karşı mesafeli durmayı hatta sert davranmayı meşru gösterebilir. Örfler, toplumdan topluma hatta aynı toplum içinde zamana göre değişkenlik gösterebilir.

Bu nedenle ayet, daha kapsayıcı ve evrensel bir ilkeyi esas alarak Müslüman erkeklere şöyle seslenmiştir: **"Onlarla iyi geçinin!"**⁴

Gerçek erkeklik, toplumun ne dediğine göre değil, hakikatin neyi emrettiğine göre hareket etmektir. "El âlem ne der?" kaygısıyla değil, iyilik ve güzellikle yaklaşmakla sorumlu-yuz. Öfke ve şiddetten uzak duran, sabır ve merhametle davranan kimseler, ailelerinde gerçek huzuru bulabilirler.

Evlilik Sadaka-i Cariye midir?

"Hüzünlü bir şekilde Peygamber'in (sav) yanına geldim. Bana **"Neyin var ey Rebia?"** diye sorunca:

"Ey Allah'ın Rasûlü! Ben cömert bir kav-min yanına gittim ve beni evlendirdiler. Mehri de sormadılar. Oysa benim yanımda mehir verecek bir şey yoktur" dedim.

Peygamber (sav) **"Ona bir nevât (5 dir-hem) ağırlığında altın toplayın!"** buyurdu.⁵

Fakir birinin evlenmesine yardım etmek, en büyük hayır kapılarından biridir. Çünkü evlilikle bir erkek ve bir kızın iffetine sahip çıkılır, bir aile kurulur ve fitrat korunur. Bu, uzun yıllar boyunca devam eden iyiliklerden biridir!

Bu evlilikten gelecek her salih evlat da, onlarca nesil sonra bile olsa sizin de payınız vardır. Düşünün, hiç secde etme-diğiniz halde, terazinizde kaç secde ola-cak? Kaç tesbih, kaç sayfa Kur'an, kaç sadaka... Hatta oğlunun evlenmesine yardım etmek bile sadakadır, kızın mehrini hafif tutmak da sadakadır.

Neslin Muhafazası ve Salih Evlat Yetiştirme

Evlilik, insan neslinin meşru ve sağlıklı bir şekilde devam etmesinin yegâne yolu-dur. Evli çiftler, topluma faydalı, ahlaklı ve dindar bir nesil yetiştirme gibi yüce bir ortak sorumluluğu üstlenirler. Bu, dünyevi bir güzellik olduğu kadar, sadaka-i cariyeye (sürekli akan iyilik) kazandıran büyük bir ibadettir.

Allah'ın En Sevmediği Helal

Rasûlullah (sav) boşanmanın helal olduğunu, ancak bu helalin taşıdığı ağırlığı şu sözleriyle bildirmiştir:

"Helal kılınan şeyler içerisinde Allah'ın en sevmediği şey, boşanmadır."⁶

Bu hadis, bize bir uyarıdır: Boşanma, son çaredir. Tüm kapılar kapandığında baş-vurulacak en zor karardır. İlişkideki ufak tefek pürüzler, anlaşmazlıklar veya geçici sıkıntılar, bu ağır kararı meşrulaştırmaz. Öncelikle sabır, anlayış ve af yolunu denemek gerekir.

Sevmediğin bir huyu varsa sevdiğin bir huyu da vardır

Boşanmanın kolaylaşmaması gerek-tiğinin en çarpıcı ve uygulamalı derslerin-den biri, Ömer'in (ra) hilafeti döneminde yaşanmıştır.

⁴ (4/Nisâ, 19)

⁵ (Müşned)

⁶ (Ebu Davud.)

Halk arasında adaleti ve sert mizacıyla bilinen Ömer (ra) bir gün evinde, eşinin kendisine karşı yüksek sesle konuştuğunu ve hatta nasihat ettiğini duyuyordu. Tam o sırada, bir adam telaşla kapısına geldi. Adamın niyeti, kendi karısının sık sık kendisine karşı gelmesinden ve yüksek sesle konuşmasından şikâyetçi olmaktı.

Adam, kapıda durdu ve evden gelen sesleri duydu. Koca Halife Ömer'in evinde bile eşinin kendisine sesini yükselttiğini ve konuştuğunu işitince, kapıyı çalmaktan vazgeçti. Kendi kendine "Müminlerin emiri bile bu durumda ise benim durumum ne ki?" diye düşündü ve geri dönmeye başladı.

Tam o sırada, Ömer kapıyı açtı ve adamın geri döndüğünü gördü. Seslenerek ne için geldiğini sordu. Adam utangaç bir şekilde:

"Ya Emire'l-Müminin! Karımın bana karşı olan tavırlarından, bazen yüksek sesle konuşmasından şikâyetçi olmak için gelmiştim. Ama kapınızda, sizin de aynı durumu yaşadığınızı işitince geri döndüm" dedi.

Ömer (ra) tebessüm etti ve adamı içeri davet etti. Şöyle buyurdu:

"Kardeşim! Eşim bana bazı haklar borçlu olsa da, ben de ona karşı yükümlülüklerimi düşünüyorum. O, benim yemeğimi pişiriyor, elbisemi yıkıyor, çocuklarımı büyütüyor ve evimi çekip çeviriyor. Hem de bütün bunları yaparken onu dinlenmekten ve haramdan koruyorum. Bu hizmetleri karşılığında biraz yüksek sesle konuşmasına veya beni eleştirmesine katlanamaz mıyım?"

İşte bu kıssa, evliliğin bir fedakârlık ve karşılıklı tahammül sığınağı olduğunu gösterir. Küçük pürüzleri, eşimizin bize sunduğu büyük hizmetlerin ve beraber kurulan yuvanın hatırına görmezden gelmek, mümince bir erdemdir.

Küçük bir teşekkür, içten bir takdir sözü, iyiliklerin ve fedakârlıkların devamını sağlayan en güçlü motivasyondur. Sadece bir sözü esirgemekle, eşinize ve yuvanıza ihanet etmeyin. Unutmayın ki, şeytanın en sevindiği iş, takdirin ve sevginin bittiği an başlar. Şu ayete dikkat: **"Kullarıma söyle, sözün en güzelini söylesinler yoksa şeytan aralarına girer."**⁷

Ayeti tefekkür ettiğimizde; şeytanın araya girmesi için büyük bir fitneye gerek olmadığını, sadece güzel sözün terk edilmesinin bile ona davetiye çıkardığını açıkça görmekteyiz. Yuvanızın sükûnetini korumak için sözlerinize dikkat edin.

Unutmayalım ki aile, toplumun temel direğidir. Evlilik ise basit bir sözleşme değil, Rabbimizin kitabında "Mîsâk-ı Galîz" (sağlam/güçlü bir ahit) olarak nitelendirilen kutsal bir bağıdır.

Evlilik Sabır İşidir

Hiçbir ev kusursuz değildir. Rasûlullah'ın (sav) evinde bile zaman zaman huzursuzluklar yaşanmıştır. Aynı evin içinde yıllarca tartışmadan, gül gülistanlık bir hayat sürmek beklenemez. Çünkü insanın olduğu yerde problemler kaçınılmazdır.

Bu durum bize evlilikte sabrın ne kadar önemli olduğunu öğretir. İlk tartışmada pes etmek doğru değildir. Öfke anında sünnete sarılmak gerekir. Bağırarak, kırıncı sözlerle sorun çözülmez.

O halde kardeşim: Yerini değiştir, evden çıkıp biraz hava al, bir abdest al ve Allah'a sığın. Bir süre sonra göreceksin ki, her şey yumuşamış, değişmiş olacak.

Kadınlar bazen aceleci davranıp hemen boşanmayı gündeme getirebiliyor. Oysa sabır, dilini tutmak ve yangına körükle gitmemek en doğru yoldur. Erkekler kadar kadınlar da sabırlı olmalı, öfkeyi kontrol etmeli ve çözüm aramalıdır.

⁷ (17/İsrâ, 53)

Ver ki Alasın!

Herkes karşı taraftan şikâyet ediyor. Birini tek taraflı dinlediğinizde "Kesin haklı!" diyorsunuz. Ancak karşı tarafı da dinleyince işler değişiyor. Genelde kimse tamamen haklı çıkmıyor; çoğu zaman iki taraf da kimi az, kimi çok hakka girmiş oluyor.

- Sevmek isteyen, önce sevmeli.
- Güvenmek isteyen, önce güvenilir olmalı.
- İlgi görmek isteyen, önce ilgi göstermeli.

Vermediğiniz bir şeyi istemeyin!

Hayat, karşılıklı fedakârlık ve anlayış üzerine kurulur. Ne ekerseniz, onu biçersiniz. Sevgi ekerseniz sevgi bulursunuz; güven ekerseniz güven kazanırsınız.

Aile saadeti ve iç huzur, karşılıklı anlayış ve fedakarlıkla inşa edilir. Bu yolda kadınların dikkat etmesi gereken temel prensipler şunlardır:

- **Dili ve Üslubu Güzelleştirin:** Kelimeleri özenle seçin, yıkıcı eleştirilerden kaçınin. Sorumluluklarınızı sevgiyle yerine getirin.
- **Zarafeti Elden Bırakmayın:** Temizliğinize, bakımınıza ve güler yüzünüze özen gösterin. Sizi karşılayan eşinize tebessümle bakmak, en büyük ikramdır.
- **Kanaat Edin, Şükredin:** Elinizdeki kıymetini bilin. Nankörlükten sakınmak, rızık ve huzuru artırır. "Cehennemliklerin çoğunun kadınlar olduğunu ve bunun sebebinin nankörlükleri olduğunu" aklınızın bir köşesine yazın. Rasûlullah'ın (sav) tehdidi ne nasıl kulak vermezsiniz!

· **Uyum ve Sabır Gösterin:** Evin huzuru için uyumlu olun. Nefsinize ağır gelen durumlarda sabırla hareket edin; unutmayın ki sabretmeye niyet edene Allah sabır ve kolaylık verir.

· **Hoşnutluk Kazanın:** Eşin rızasını ve sevgisini kazanmak, manevi bir kazançtır. Hadis-i Şerif'te buyurulduğu üzere: "Bir kadın, kocası kendisinden razı olarak vefat ederse cennete girer."

Unutmayın: Hiç kimse dört dörtlük değildir. Kendi kusurlarımızı fark ettiğimizde, karşımızdakinden kusursuzluk beklemenin haksızlık olduğunu anlarız. Allah'ın sizin için kolaylaştırdığı huzur yolunu, kendi ellerinizle zorlaştırmayın.

Nasihatler ve Çözüm Yolları

Boşanmayı kolaylaştıran etkenlere karşı durmak için yapmamız gerekenler şunlardır:

Tahammül ve Affetme Kültürü: Ömer (ra)'ın yaptığı gibi eşinizin olumsuz gördüğünüz bir yönüne karşı, onun size sunduğu güzel hizmetleri hatırlayın. Küçük kusurları büyüterek yuvayı yıkmak yerine, affetmeyi ve görmezden gelmeyi öğrenin.

Hakem Yolu (Arabuluculuk): Allah Teâlâ, çözülmeyen anlaşmazlıklar için hemen boşanmayı emretmez. "**Eğer karı kocanın aralarının açılmasından endişe ederseniz, erkeğin ailesinden bir hakem ve kadının ailesinden bir hakem gönderin. Bunlar barıştırmak isterlerse Allah aralarını bulur.**"⁹ Evlilikteki zor anlarda ailenin büyüklerini devreye sokmak, İslami bir çözüm yoludur.

Dua ve Sabır: Yuvanızı korumak için samimi dua edin. Şeytanın en büyük hedeflerinden birinin evlilikleri yıkmak olduğunu unutmayın. Zor zamanlarda "Sabır" zırhını kuşanın.

⁸ (İbn Mâce)

⁹ (4/Nisâ, 35)

Öfkenizi kontrol edin. Evliliklere en büyük zararı veren şey öfkedir. Öfke anında konuşmak, hüküm vermek, tartışmak en sıkıntılı şeydir. Öfke anında doğru karar veremez insan. Dolayısıyla yerinizi değiştirin, kalkın bir hava alın, eûzu besmele çekin ve abdest alın. Şeytana kapı aralamayın.

Dilinizi tutun! En büyük yaraları kılıçlar değil, dil açar. Nice derin yara zamanla iyileşirken, dil ile açılan bazı yaralar ömür boyu kapanmaz. Çünkü dilde kemik yoktur ama dikkat edilmezse kemikleri bile kırar! Ağzınıza her geleni söylemeyin. Bağırarak konuşmayın. Unutmayın, işitmeyen birine seslenmiyorsunuz. Rencide olan birinden düzgün karşılık almanız da beklenemez. Sakin olun.

İslam'ın sınırlarını gözetin: Üç talakı aynı anda vermeyin. Velew ki vermişseniz bu tek sayılır. Çoğu kimse pişman olup, sonra dönüş yollarına bakmaya çalışıyor. En başından acele etmeyin, diğer insanların düştüğü hataya siz de düşmeyin. Şayet günaha düşmüşseniz hemen tövbe edin. Rabbimiz Gafur ve Rahim'dir.

Kadın, iddet süresi boyunca kocasının evinde kalmaya özen göstermelidir. Bu süre zarfında annesinin veya başka birinin yanına gitmemesi tavsiye edilir. İslam hukukuna göre boşanılan kadın iddet bitene kadar kocasının evinde kalır; koca onu çıkaramaz, kadın da kendi isteğiyle ayrılmaz. Aynı evde kalan eşler, zamanla öfkelerini yatıştırır ve daha sağlıklı düşünebilir. Çoğu zaman bu süreç, aradaki buzların erimesine ve evliliğin devamına vesile olur. Bu nedenle Allah'ın hikmet dolu hükümlerine riayet etmeye gayret edin. Biz anlayalım veya anlamayalım, Allah'ın hükümleri bütünüyle bereket ve hayırdır.

Kol Kırılır Yen İçinde Kalır!

Yaşanan problemler mümkün olduğunca ailenin içinde çözülmelidir. Özel durumların ilgisiz kişilere duyurulmaması gerekir.

Rasûlullah (sav), Fatıma'nın evine geldiğinde Ali'yi evde bulamadı.

Fatıma'ya "Amcanın oğlu nerede?" diye sordu.

Fatıma "Aramızda bir şey geçti, o da bana öfkelenildi. Çıkıp gitti, evde uymadı!" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (sav), adamın birine: "Ali'nin nerede olduğuna bak!" buyurdu.

Adam bir süre sonra geldi ve: "Ey Allah'ın Rasûlü! Ali, mescidde uzanmış" dedi. Peygamber (sav) geldiğinde Ali'nin uyuduğunu gördü. Yanaklarında toprak vardı. Yüzündeki toprağı silerken ona: **"Kalk, ey toprağın babası! Kalk, ey toprağın babası!"** diyordu.¹⁰

Binaen aleyh, evde olan sorunlar evde kalmalıdır. Eğer, Nebi (sav) Fatıma'yı ziyarete gelmeseydi, bu olaydan haberi olmayacaktı. Hatta Fatıma, tartışmanın detaylarını da anlatmadı, sadece "aramızda bir şey geçti" dedi.

Şu ana kadar da Ali ile Fatıma'nın (ranhum) arasında ne geçtiğini veya ne olduğunu bilen kimse bulunmamaktadır.

Dolayısıyla ne kendinizin ne yakınınızın ne de bir başkasının kirli çamaşırlarının ortalık yere dökmeyin! Aranızda olan biten ne varsa, evde kaldığı sürece küçük kalır. Evin dışına çıkarsa büyür. Mahremiyet, aile huzurunun temelidir. Rabbim bizlere basiret versin.

¹⁰ (Buhari ve Müslim.)

Son olarak; Boşanma, kapıyı vurup çıkmak kadar kolay bir karar olmamalıdır. Karı koca, onların anne ve babaları, çocuklara varıncaya da herkesi derin bir şekilde sarsar, etkiler. Yuvamızı koruyalım, eşimize karşı sorumluluklarımızı hatırlayalım ve bu sağlam ahdi (Mîsâk-ı Galîz) sonuna kadar yaşatma gayreti içinde olalım.

Rabbim, yuvarımıza huzur, eşlerimize karşılıklı sevgi ve tahammül nasip eylesin. Âmin.

Verilen Nimete Karşı İstenen Kulluk

Salih Bağrgan

اَنَا الطَّالِبُ

Kevser Suresi, Kur'an sureleri arasında lafız bakımından en kısa olanlarından fakat anlam bakımından en zengin surelerden biridir. Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'ın ve ashabının en zor zamanında nazil olmuş, ilahi bir teselli ve büyük bir müjdedir. Yalnızca üç ayetten oluşmasına rağmen kalplere huzur ve güven veren, kâinatta ve şeriatta değişmeyen ilahî kanunları ortaya koyan bir mesaj taşır.

Enes bin Malik (radiyallahu anhu) şöyle rivayet eder:

"Bir gün Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) aramızda iken kısa bir süre uyukladı, sonra gülümseyerek başını kaldırdı. Biz, 'Ey Allah'ın Rasulü, sizi gülümseten nedir?' diye sorduk. O da, 'Az önce bana bir sure indirildi' buyurdu ve ardından okudu:

Bismillahirrahmânirrahîm.

Şüphesiz biz sana Kevser'i verdik. Öyleyse Rabbin için namaz kıl ve kurban kes. Asıl soyu kesik olan sana kin besleyendir."¹

Ayetin başlangıcındaki **"Şüphesiz biz sana Kevser'i verdik"** ifadesi, hem azamet hem de kesinlik bildirir. "Biz verdik" ifadesindeki geçmiş zaman kullanımı, vaadin kesinliğini gösterir; sanki bu nimet zaten gerçekleşmiş ve tamamlanmıştır.

Ayeti kerimedeki Kevser, kesintisiz akan çok büyük hayır anlamına gelir. Bu hayrın içine Peygamber Efendimize verilen nübüvvet, Kur'an, adının yüceltilmesi, ümmetinin çokluğu, ilahî yardım ve zaferler girer. Ayrıca ahirette kendisine özel olarak verilen nimetler de buna dahildir. İbn-i Abbas (radiyallahu anhu) Kevser'i "Allah'ın Peygamberine verdiği çok büyük hayır" olarak açıklamıştır.²

Bu büyük nimetlerden biri de Kevser Nehri'dir. Sahih hadislerde bildirildiğine göre Allah Teâlâ bu nehri Rasulullah'a (sallallahu aleyhi ve sellem) vermiştir. Suyu sütün daha beyaz, baldan daha tatlıdır. Bu nehrin suyu, ümmetinin başına geleceği havuza akar.

Abdullah bin Amr'dan (radiyallahu anhu) gelen bir rivayete göre Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

"Benim havuzum bir aylık mesafe genişliğindedir. Suyu sütün daha beyaz, kokusu miskten daha güzeldir. Kadehleri gökteki yıldızlar gibidir. Ondan içen bir daha asla susamaz."³

Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) havuzun şu anda var olduğunu da haber vermiş ve şöyle buyurmuştur:

"Ben sizin öncünüzüm ve sizin üzerinize şahitlik edeceğim. Vallahi şu anda havuzumu görüyorum."⁴

Yine şöyle buyurmuştur:

"Kevser nedir bilir misiniz? O, Rabbin bana vaat ettiği bir nehirdir; onda pek çok hayır vardır. Ümmetim kıyamet günü onun havuzuna gelecektir."⁵

Âlimler, Kevser nehrinin suyunun havuza aktığını, bu sebeple havuza da Kevser denildiğini belirtmişlerdir. Ancak ümmetten olduğunu söyleyen herkes bu havuzdan içemeyecektir. Hadislerde, bazı kimse-lerin oradan uzaklaştırılacağı bildirilmiştir. Bunun sebebi olarak münafıklar, dinden dönenler ve dine bid'atlar sokan kimseler zikredilmiştir. Bazıları ise günahları sebebiyle bir süre uzaklaştırılıp sonunda Allah'ın rahmetine nail olacaktır.

³ (Buhari, Müslim.)

⁴ (Buhari, Müslim.)

⁵ (Müslim.)

¹ (Müslim, 108/Kevser 1-3.)

² (Buhari)

Bu sebeple Kevser ve havuz, Rasulullah'a verilmiş büyük bir ayrıcalıktır. Ondandır içebilmenin yolu ise Rasulullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) sünnetine bağlı kalmak, ona itaat etmek ve bid'atlardan uzak durmaktır. Allah'tan dileğimiz, bizi o havuzdan kana kana içenlerden kılmasıdır.

"Öyleyse Rabbin için namaz kıl ve kurban kes."

Namaz bedenî ibadetlerin zirvesi, kurban ise mal ile yapılan ibadetlerin en önemlilerindendir. İkisinin birlikte emredilmesi, nimete şükrün yalnız sözle değil, bütün hayatı kapsayan kullukla yapılması gerektiğini gösterir.

Aişe (radiyallahu anha) şöyle anlatır: Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) gece namazında ayakları şişinceye kadar ibadet ederdi. Kendisine, "Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışladığı halde niçin kendini bu kadar yoruyorsun?" diye sorulduğunda şöyle buyurdu:

"Şükreden bir kul olmayayım mı?"⁶

İbn-i Teymiyye, bu ayet hakkında şöyle der: "Bedeni ibadet olan namaz ile mali ibadet olan kurbanın birlikte zikredilmesinin, kulun Allah'a teslimiyetinin her yönünü kapsadığını belirtir. Ayetin "Rabbin için" ifadesi ise ibadetin yalnız Allah için yapılmasını emreder, gösteriş ve riya kapılarını kapatır."⁷

Ali'den (radiyallahu anhu) rivayet edilen hadiste Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Allah, Allah'tan başkası için kurban kesene lanet etsin..."⁸

Bu hadis, kurbanın yalnız Allah adına kesilmesi gerektiğini açıkça ortaya koyar.

Sure, şu kesin hükümle sona erer:

"Asıl soyu kesik olan sana kin besleyendir."

Gerçek kopukluk, evlat azlığı değil; hakikatten kopmak ve ilahî mesajı reddetmektir. Rasulullah'a (sallallahu aleyhi ve sellem) düşmanlık edenlerin isimleri tarihte silinmiş fakat onun adı her ezanda, her namazda anılmaya devam etmiştir.

İbn-i Kesir'in (rahimehullah) ifadesiyle Rasulullah'a (sallallahu aleyhi ve sellem) kin besleyenler asıl değersiz ve unutulmaya mahkûm olanlardır.⁹

Kevser Süresinden İncelikler

1) Allah Teala verdiği sözü mutlaka yerine getirir. Duha suresinde Yüce Allah Peygamberine **"Rabbin sana mutlaka verecek ve sen de hoşnut olacaksın"** buyurmuş, Kevser Suresi'nde ise bu vaadini gerçekleştirecek **"Şüphesiz biz sana Kevser'i verdik."** buyurmuştur.

2) Nimetlerin verilmesi (en yüce peygambere bile) beraberinde sorumluluk getirir. Kuran'da namaz ve şükür secdesi özellikle tavsiye edilmiştir. Şükür geciktirilmeden ve hemen yapılmalıdır çünkü ayetteki "fa" harfi sürat ve hemen yerine getirmeyi ifade eder:

"Biz sana verdik... Öyleyse namaz kıl."

3) Nimet ve sevinç anlarında Allah'ı unutmamak gerekir. Namaz, ibadetlerin en kapsamlısıdır. Kalp huzurla Allah'a yönelir, dil kıraatle meşgul olur, beden rükû ve secde eder. Başın meshedilmesi ve ayakların yıkanması da insanın baştan ayağa Allah'a kul olduğunu hatırlatır. İnsanın bedenindeki

⁶ (Buhari, Müslim.)

⁷ (Mecmuu'l-Fetava 16/532.)

⁸ (Müslim.)

⁹ (Tefsiru'l-Kerim-Rahman, 108/Kevser 1-3.)

en yüksek nokta alnıdır ve bu alın her gün defalarca yere secde eder ki kalpte kibir kalmasın.

"Biz sana verdik... Öyleyse namaz kıl."

4) Nimetlere şükrün yollarından biri de kurban kesmektir. Herkes makamına ve nimetine göre fedakârlık yapar. Kevser nimeti verilen kimsenin de en büyük kurbanı sunması uygun görülmüştür. "Ve kurban kes."

5) Allah ile olan bağ, insanlar ile olan bağdan önce gelir:

"Rabbin için namaz kıl ve kurban kes"

6) İnfak ve paylaşmak, iman ve ibadetin yanında önemli bir değerdir. Namaz, Allah için ihlasla kılındığında değer kazanır. İnfak ve kurban da cömertçe yapıldığında kıymetlidir:

"Rabbin için namaz kıl ve kurban kes."

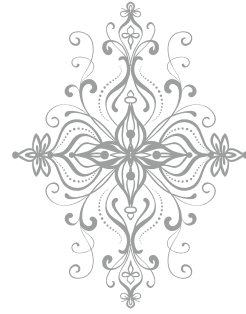
7) Peygamberin ve ilahî davanın düşmanları hedeflerine ulaşamayacaklardır. Ayetteki "şâni'ek" (sana kin besleyen) kelimesi geçmiş, bugünü ve geleceği kapsar; düşmanlık eden herkes için geçerlidir. İslam dininin kutsallarına yapılan saldırıların cevabı güçlü bir uyarı ve ilahi tehdittir.

"Şüphesiz sana kin besleyen, asıl soyu kesik olandır."

8) Hüküm verirken acele edilmemeli ve sadece sayı ve maddî ölçülere bakılmamalıdır. Her şey Allah'ın iradesiyle gerçekleşir. Peygamberimizin oğullarının vefatı üzerine düşmanları onu "soyu kesik" diye nitelemiş fakat tarih bunun tam tersini göstermiştir.

Sonuç olarak, Kevser Suresi şu gerçeği ortaya koyar:

"Biz sana Kevser'i verdik... Şüphesiz sana kin besleyen, asıl soyu kesik olandır."

Huzurlu ve Mutlu Bir Yuva Kurmak İçin

الدَّيْرُ النَّصِيحِي
Nasihatimiz Var

Muhammed Fırat

"Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de O'nun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir. Şüphesiz bunda düşünen bir toplum için elbette ibretler vardır." (Rum, 21)

Allah'ın, insanı erkek ve kadın olarak yaratması ve birbirlerine muhtaç kılmasının sayısız hikmet ve güzellikleri vardır. Zaten böyle olmasaydı insanlık diye bir şey kalmazdı. Kendini "Hâkim" olarak vassfeden Allah Teâlâ, hiçbir şeyi anlamsız ve boş yere yaratmamış yine ahsen-i takvim olarak yarattığı insanı da başıboş bırakmamış, hikmetine uygun yasalar ve kurallarla onun hayatını tanzim etmiştir. Öyleyse bütün insanların nasıl bir hayat yaşayacağı Rabbimiz tarafından belirlenmiştir. Vahiy bu konuda yegâne mercedir. İnsanların neler yapmaları gerektiği ve neleri yapmamları gerektiği kitap ve kitabın canlı hali olan sünnette beyan edilmiştir.

Şunu iyi bilmemiz gerekir ki, Rabbimizin bütün emirleri ve yasakları tamamen insanlar için bir kurtuluş ve huzur kaynağıdır. İnsanların dünya ve ahiret hayatlarının kurtuluşu bu emir ve yasaklara uymalarına bağlıdır.

İnsandan bütün hayatı boyunca "helal ve temiz" olana yönelmesini istemiştir. Bu durum insanın yapıp ettiği her şeyde olduğu gibi evlilikte de böyledir. Dolayısıyla evliliğe giden yolda da insandan "helal ve temiz" olan bir seyir takip etmesi istenmiştir. Rabbin razı olduğu, emrettiği her şey hayır ve temizdir. Rabbin yasaklamış ve razı olmamış olduğu her şey yasak kılınmış, pistir. Bütün insanların var oluş gayesi Rabbi razı etmek ve bunun sonucu olarak da cennette ebedi bir kurtuluşa ermektir.

Eş demenin anlamı eşsiz olamamasıdır. Erkek ve kadın eşsiz olamaz, her zaman bir eşe ihtiyaç duyar. Nitekim bu insanın fıtratında var olan bir hakikattir. Aslında Havva annemizin Âdem'den yaratılması, meseleyi çok güzel izah etmektedir. Yani kadın erkekte huzur bulur ve sekineti ancak böyle elde eder. Erkek ve kadın birbirinin tamamlayıcısıdır. Tamamlanmayan bir şey kuşkusuz eksiktir.

Dolayısıyla aslında eş kavramı, ilk insan Âdem (a.s) yaratıldığında, kalbine ve hayatına ortak yaratılan Havva annemiz ile başlamıştır. Allah Teâlâ insan gibi aciz bir varlığı hayatındaki olumlu olumsuz her durumda kendisine gönül ferahlığı, huzur ve mutluluk olacak eşlerle müjdelemiştir. Günümüz cahiliye yönetim ve eğitimi sayesinde evliliğin değeri unutulmuş, ihmal edilmiş ve evliliğe tamamen farklı anlamlar ve işlevler yüklenmiştir. Bu kavram, zamanla ve özellikle günümüzde kadınların erkeği gelir kaynağı olarak görmesi; erkeğin de hanımını ev işlerinde bir eşya olarak görmesi durumuna gelmiştir. Oysa Allah Teâlâ Rum suresinin 21. ayetinde, "Onun alametlerinden biri de sizin içinizden eşler yaratmasıdır. Onlarla sükûnet bulup huzura kavuşasınız diye, aranızda sevgi ve merhamet meydana getirmiştir. Şüphesiz bunda düşünen insanlar için dersler ve ibretler vardır." buyurarak, müminler için eşlerini bir ruh esintisi, sevgi, merhamet, huzur ve dini kemale erdirme kaynağı olarak haber vermiştir.

Kadın için erkeğine itaati ibadet saymış ve erkeğin hanımına olan rızasından dolayı kadına cennetin kapılarını aralamıştır. Erkek içinse hanımına; evlatlarına olan merhametinden nice ecirler vaatlemiştir. Fakat bu güzellik zamanla unutulmuş yerini lüks ihtiyaçlara ev, araba gibi lüzumlu teminatlara (!) ve henüz evlilik öncesi boşanma durumunda olacak antlaşmalara bırakmıştır.

Kurulacak bir yuva için eş adayının din, ahlak, karakter ve fikir yapısı yerine mesleğine, mezun olduğu bölüme, maaş miktarına, yatırımlarına bakılır olmuştur. Türlü zorluklarla kurulan bu yuvalar tevhidî bir yaşamdan, şükürden, tevekkülden, sabır ve rızadan çok çok uzak olması hasebiyle yıkımı da maalesef bir o kadar kolay hale getirilmiştir. Bu sebeple ki, kişi Allah'tan hayırlı bir eş istemeli ve kendisini ilimle yetiştirerek salih bir evliliğe hazırlanmalıdır. Mal, mülk, geçim kaygısı gibi sorunları göz ardı etmemekle birlikte, rızık verenin ve rızık sebeplerini yaratanın Allah Teâlâ olduğunu çok iyi bilmeli ve bunları ikinci planda tutmalı, Allah'a olan kesin bir tevekkül ile evliliğinde huzur bulmalıdır.

Öyleyse, kalıcı bir huzur için başlangıcı sağlam tutmak gerekir ki, bireylerin evlilik öncesi görüşmelerine evvelâ zihinlerindeki olumsuzluklardan ve kalplerindeki karamsarlıktan kurtularak hazırlanması mühimdir. Niyetlerin halis kılınması, Rabbin razı olacağı küçük bir topluluk (aile) kurmak için niyet edilmelidir. Aile kurmada hedefin ne olduğu, ne amaçlandığı, nasıl bir yaşam istendiği, neler beklenildiği çok iyi öngörülmelidir. Daha sonrasında kulun kendi düşünce ve isteklerini karşı tarafa olabildiğince doğal aktarması, oluşabilecek sorunların kolaylıkla açığa çıkmasını sağlayacaktır. Eş adayında aranan özelliklerin kişiden kişiye değişmesi muhakkaktır ancak hadiste belirtildiği gibi "Kadınlarla dört hasletleri için evlenilir; Malı için, asaleti için, güzelliği için ve dini için. Sen dindar olanı tercih et, mesut olursun."¹

Bir âlime; kızımızı falan, falan ve falan istemeye geldi hangisiyle evlendirelim diye sorulduğunda: "Kızınızı en takvalı olan damat adayı ile evlendirin. Zira takva

ve Allah korkusu olan bir genç, eşini severse ona ikram eder ve ona saygı gösterir. Şayet sevmez ise ona zulmetmez ve ona kötü davranmaz ve sabreder" cevabını vermiştir.

Kişi, eşinin dinine bağlı, Allah'ı ve elçisini her şeyden üstün tutan, tevhidi bir yaşam amaçlayan birisi olmasını tercih etmelidir. Çünkü bütün insanları ve kâinatı yaratanın koymuş olduğu ölçü budur. Rab-bimiz bizi bizden daha iyi bilen olduğu için Ona boyun eğmek bizden istenilendir. Kişi Rab Teâlâ'ya teslim olmuş eşiyle güzelce geçinir şayet Rabbine teslimiyetinde samimi değil gözüktüğü gibi değilse en azından zulmetmez, haksızlık etmez. Kaşın gözün güzelliği, arabasının markası, oturduğu semt, okuduğu üniversite yerine; iman ve tevhid akidesi, İslam terbiyesi, islam ahlakı, okuduğu kitaplar, öğrenmek istediği ilimler ve tabii ailesi için hedeflediği planlar öğrenilirse kalıcı huzurun İslam çatısı altında dünyada da ahirette de devam etmesi Allah'ın izni ve rızasıyla temenni edilebilir.

Velhamdulillahi Rabbil alemin

¹ (İbni Mâce, Nikâh: 6.)

Bir Kelimeyle Cennet, Bir Kelimeyle Cehennem!

Ümmü Firdavs

DİL AFETİ

İnsana verilen nimetler içinde kimi vardır ki küçüklüğüne rağmen büyük sonuçlar doğurur. Dil de bunların başında gelir. Bir kelimeyle kalpler inşa edilebilir, bir kelimeyle yılların emeği yıkılabilir. İnsan bazen söylediği bir sözle Allah'ın rızasına yaklaşıırken, bazen de farkına varmadan gazabına sürüklenebilir. Bu sebeple İslâm, dili başıboş bırakmamış; onu ahlâk, edep ve sorumluluk çerçevesinde muhafaza etmeyi kulluğun temel unsurlarından biri saymıştır. Zira dil, insanın imanını da istikametini de açığa vuran en güçlü aynadır.

Dil, Allah Teâlâ'nın büyük nimetlerinden ve çok harika lütuflarındandır. O, cüssesi küçük, ancak itaati ve günahı büyük bir organdır. Zira iman ve küfür, dilin şahitliği ile belli olur, ortaya çıkar. İman itaatin, küfür ise isyanın zirve noktasıdır.

Dil, mevcut olan olmayan, yaratıcı ve yaratılan, hayal edilen ve bilinen, zannedilen ve vehmedilen her şey hakkında konuşur; onları kabul veya inkâr eder. İlmin ulaştığı her ne varsa hak ya da bâtil, dil onu anlatır. İlmin de alanı çok geniştir; hemen her tarafa uzanır.

Dildeki bu özellik, başka hiçbir uzuvda yoktur. Göz, ancak renkleri ve şekilleri görebilir. Kulak, yalnız sesleri işitebilir. El, sadece cisimlere dokunabilir. Bütün uzuvların işleri sınırlı olup her şeye ulaşamazlar.

Dilin ise sahası geniştir, sınırı yoktur. Engel olacak bir şeyi de mevcut değildir. Dil, hayırda da şerde de geniş bir alana sahiptir. Dilin dizginini serbest bırakan ve ihmal eden kimseyi şeytan her yere götürür. Onu helâke düşürmek için uçuşumun kenarına getirir.

İnsanları, yüzleri üstü cehenneme sürükleyen ancak dillerinin kazandığı günahlardır. Dilin şerrinden yalnız, onu İslâm'ın edebiyatı ile edeplendiren ve helâl konuşmalarla sınırlı tutan kimse kurtulur.

Edebe dikkat eden kimse, sadece dünya ve âhiret yönünden faydalı olan şeyleri konuşur, dinine ve dünyasına zarar veren şeylerden dilini tutar.

Konuşmanın faydalı ya da zararlı olduğu yerleri herkes kolayca anlayamaz, bunların bilinmesi güçtür. Bilenin de, sadece faydalı yerlerde konuşması zordur.

İnsanın âzalarından en çok günah işleyen dildir. Zira o, konuşmaktan yorulmaz, hareket etmesinde de meşakkat yoktur. İnsan da dilin âfetlerinden ve tuzaklarından sakınmada ihmalkâr davranır, onu kontrol etmeye önem vermez.

Kısaca dil, insanları saptırmada şeytanın en büyük âletidir.

Muâz b. Cebel (radiyallahu anh) anlatıyor:

"Ey Allah'ın Resûlü! Söylediklerimizden de hesaba çekilecek miyiz?" dedim.

Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki:

"Annen seni kaybetsin ey Muâz! İnsanların yüzleri (ya da burunları) üstü cehenneme sürükleyen, dillerinin kazandıklarından başkası mıdır?"¹

İnsan, diline sahip olamadığı için bazen dünyasına, büyük oranda da âhiretine zarar vermektedir. Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) bir insanın, ancak diğer Müslümanlar kendi elinden ve dilinden emin oldukları zaman gerçek manada Müslüman olabileceğini bildirmiştir.

¹ (Sünen-i Tirmizî, Zühd, 17 Sünen-i İbn Mâce, Fiten, 12)

"Müslüman, dilinden ve elinden diğer Müslümanların emin olduğu kişidir. Muhâcir de Allah'ın yasakladıklarını terk edendir."²

Bu nedenle, eğer Müslümanlar bizim vurmak, dövmek ve öldürmek gibi elimizle meydana gelen zararlardan ve gıybet, yalan, iftira gibi dilimizle meydana gelecek kötülüklerden emin değillerse, o zaman bizim İslâm'ımız Allah'ın razı olduğu gerçek İslâm değil demektir. Bütün Müslümanların bu hususta diğer kardeşlerinden yana emniyet ve selamet içerisinde olmaları gerekmektedir.

Dilin insan üzerinde birçok zararı ve olumsuz etkileri olduğu içindir ki İslâm, dile sahip çıkmayı, korumayı ve onu şer'i ölçüler çerçevesinde muhafaza etmeyi farz kılmıştır. Ağızdan çıkan bir söz, insana kimi zaman cennet kazandırırken, kimi zaman da cehennemi ona zorunlu kılmaktadır. İmam Gazzâlî şöyle der:

"Nice kelime vardır ki, ondan dolayı cennette insanoğluna köşkler bina edilir. Oysa hazinelerden birini almaya muktedir olduğu halde, onun yerine fayda vermeyen bir ateş alan, apaçık zarar eden bir kimsedir. İşte bu, Allah'ın zikrini terk edip kendisini ilgilendirmeyen mâlâyânî (fuzûlî) şeylerle meşgul olan bir kimsenin misâlidir; zira bu kimse, her ne kadar günahkâr olmasa da muhakkak zarar eder. Çünkü Allah'ın zikriyle elde edilecek büyük kâr elden kaçırmış olur; zira müslüman bir kimsenin susması düşünce, bakışı ibret, konuşması da zikirdir."³

Bu nedenle kişinin konuşmadan önce ağzından çıkaracağı her sözü düşünmesi gerekir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurur ki:

"Kişi nereye varacağını bilmeden Allah'ın rızasını gerektiren bir kelime konuşur da Allah bu kelime sebebiyle kendisine kavuşacağı güne kadar o kul için rızasını yazar. Bir kişi de nereye varacağını düşünmeden Allah'ın gazabını gerektirecek bir kelime konuşur da Allah bu kelime sebebiyle kendisine kavuşacağı güne kadar o kul aleyhinde öfkesini yazar."⁴

Hadisin râvilerinden olan Alkame rahimehullah der ki:

"Bu hadis, nice sözleri dile getirmekten beni alıkoymuştur."

Bu hadis hakkında İmam Nevevî rahimehullah şöyle der:

"Bu hadiste dili korumaya bir teşvik vardır. Dolayısıyla, her hangi bir söz söyleyecek kimsenin konuşmaya başlamadan önce söyleyeceği şeyleri düşünmesi; eğer herhangi bir maslahat söz konusu ise konuşması, aksi halde susması gerekmektedir."⁵

Öyleyse mü'min için kurtuluş, susulacak yerde susabilmekte; konuşulacak yerde ise hikmetle konuşabilmektedir. Her söz, sahibini ya Allah'a yaklaştıran bir vesile ya da O'ndan uzaklaştıran bir yük hâline gelebilir. Bu yüzden mü'min, ağzından çıkan her kelimenin hesabını vereceğini bilerek yaşar. Dili korumayı başaran kimse, aslında kalbini ve akıbetini de korumuş olur. Zira dilin dizgini elde tutulduğunda, söz ibadete; susmak tefekküre; hayat ise Allah'ın rızasına yönelir.

Allah'ım! Dillerimizi hayırla meşgul eyle, bizi razı olmadığın sözlerden muhafaza buyur. Sözüyle Sana yaklaşan, susmasıyla hikmete eren kullarından eyle. Âmin.

² (Buhârî, İman, 4, 5)

³ (İhyâü Ulûmi'd-Dîn)

⁴ (Tirmizî, Zühd,10)

⁵ (Fethu'l-Bari,11/311)

Soru-Cevap Köşesi

Hüseyin Oral

Kafirlerle iş birliği yaparak Müslümanlara karşı savaşmanın hükmü nedir?

Cevap: Bu amel kişiyi islam dininden çıkarır; kafir yapar.

Bunun delilleri ise şöyledir:

1. İbn-i İshak ve başkaları şöyle bir rivayet zikrederler:

"Yezid b. Ruman, Urve'den, o da Zühri'den, o da isimlerini zikrettiği bir topluluktan şöyle dediklerini rivayet etti:

"Kureyş, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den Bedir esirlerini fidyeye ile kurtarmak istediğini haber verdi. Her kavim kendi mensuplarından esir düşmüş kimseler için fidyeye verdi. Abbas (radiyallahu anh) da zorla katıldığı Bedir savaşında müslümanların eline esir düştü. Abbas (radiyallahu anh) Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'e şöyle dedi:

"Ey Allah'ın rasulü! Ben esir düşmeden önce de müslümandım."

Bunun üzerine Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) ona dedi ki: Senin müslüman olup olmadığını Allah bilir. Eğer söylediğin doğru ise Allah-u Teâlâ mutlaka sana karşılığını verecektir. Fakat senin hakkında zahirine göre hüküm vereceğim. Sen bize savaş açan, saldıran kâfirlerin askerleriyle beraber idin. Yani zahiren bize karşıydın. Bu yüzden hem kendin için hem de elimize esir düşen kardeşinin iki oğlu için fidyeye ver."

Bu rivayetten anlaşıyor ki Abbas (radiyallahu anh) müslümanlara karşı savaşan müşrik askerleriyle birlikte zorla Bedir savaşına çıktığı halde Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) onun zahirine bakarak ona beraberlerinde çıktığı müşriklerin hükmünü vermiştir. Öyleyse ikrah altında olmadan kendi isteğiyle müslümanlara karşı müşriklere yardım eden, onları destekleyen kimsenin hali nasıl olur?

2. Ali (radiyallahu anh)'den (Fetih gazvesinde) şöyle dediği rivayet olunmuştur:

"Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) beni, Zübeyr'i ve Mikdad'ı görevlendirdi ve şöyle dedi:

"Hah'da bulunan ağaçlık yere gidin. Orada bir cariyeye ve o cariyede bir mektup bulunmaktadır. Onu ondan alın ve bana getirin."

Ali radiyallahu anh şöyle devam etti:

"Hemen atımıza binip ağaçlık yere hızlıca gitmek için yola çıktık. Oraya varınca cariyeyi bulduk ve ona "mektubu çıkart" dedik. Cariye "Bende mektup yoktur" dedi. Biz ona "Eğer mektubu çıkartmazsan mektubu aramak için elbiselerini çıkartırız" dedik.

Bunun üzerine cariyeye mektubu saç örgüsünün içinden çıkarttı. Mektubu alarak Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'e geldik. Mektubu açtığımızda Ebu Beltea'nın oğlu olan Hatıb'ın, Mekke'de bulunan müşriklere Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in (fethetmek üzere) Mekke'ye çıktığını haber verdiği bir mektupla karşılaştık. Bunun üzerine Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Hatıb b. Ebi Beltea'ya şöyle dedi: "Ey Hatıb! Bu nedir?"

Hatıb (radiyallahu anh) Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'e şöyle cevap verdi: "Ey Allah'ın rasulü! Benim hakkımda acele hüküm verme. Ben Kureyş kabilesine mensup olmayan ancak onlara tabi olan bir kimseyim. Seninle beraber hicret eden müslümanların Mekke'de bulunan hanımlarını ve çocuklarını koruyabilecek Kureyş'den kafir akrabaları vardır. Benim ise hanımı ve çocuklarımı koruyabilecek Kureyş'den bir akrabam yoktur. Bu nedenle hanımı ve çocuklarımı korumamı sağlayacak bir şey yapmak istedim. Ben bunu küfür olarak veya dinden irtidat ettiğim için ya da müslüman olduktan sonra küfre rıza gösterdiğim için yapmadım."

Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) sahabelerine "Bu size doğru söylüyor" dedi. Bunun üzerine Ömer b. Hattab (radiyallahu anh) Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'e şöyle dedi:

"Ey Allah'ın rasulü! İzin ver de bu münafığın kellesini keseyim."

Bir başka rivayette şöyle geçmektedir:

"Ey Allah'ın rasulü! Bu adamın kellesini keseyim. Çünkü kâfir olmuştur." Bunun üzerine Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle dedi:

“Hatıb Bedir savaşına katılmıştır. Ey Ömer! Ne biliyorsun ki belki Allah Bedir'e katılanların kalplerine baktı ve şöyle dedi: “Dilediğinizi yapın. Ben sizi affettim.”¹

Bu rivayet, müslümanlara karşı kâfirlere yardım etmenin apaçık bir şekilde irtidat olduğunu üç yönden göstermektedir:

Birincisi: Ömer (radiyallahu anh) bu rivayetlerin birinde “İzin ver de bu münafığın kellesini keseyim” demiş, bir diğerinde “Ey Allah'ın rasulü! Bu adamın kellesini keseyim. Çürükü kafir olmuştur” demiştir. Bu meseleyle ilgili rivayetlerin bir diğerinde ise Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in, Hatıb (radiyallahu anh) için “Bu Bedr'e katılanlardan değil mi?” diye Ömer (radiyallahu anh)'e sorması üzerine Ömer (radiyallahu anh) “Evet, Bedr'e katılanlardan idi. Fakat verdiği bu sözü bozmuştur. Çünkü sana karşı düşmanlarına yardım etti” demiştir.

Ömer (radiyallahu anh)'in söylemiş olduğu sözlere bakıldığında müslümanlara karşı kâfirlere yardım etmenin küfür ve irtidat olduğu inancını taşıdığı görülmektedir.

İkincisi: Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Ömer (radiyallahu anh)'in söylediği sözlere ve sahib olduğu inanca karşı çıkmadı. Bilakis müslümanlara karşı kâfirlere yardım etmenin küfür olduğu inancını doğruladı. Fakat Hatıb (radiyallahu anh)'in özrünü zikretti. Zira Hatıb meselesinde özel bir durum söz konusuydu.

Üçüncüsü: Hatıb (radiyallahu anh) da Ömer (radiyallahu anh) gibi müslümanlara karşı kâfirlere yardım etmenin zahiren küfür ve irtidat olduğuna inanıyordu. Çünkü gerçek niyetini açıklarken şöyle dedi: “Ben bunu küfür olarak veya dinimden irtidat ettiğim için ya da müslüman olduktan sonra küfre rıza gösterdiğim için yapmadım.”

Hatıb (radiyallahu anh) Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) ve müslümanlarla birlikte kâfirlere karşı savaşa çıktığı, nefsiyle ve malıyla Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'i desteklediği, kâfirlere ise malıyla ve canıyla asla yardım etmediği halde yaptığı amel (kâfirlere mektup göndermesi) zahiren kâfirlere yardım etmek manasına geldiği için

¹ (Buhari, Müslim ve başkaları rivayet ettiler.)

Ömer (radiyallahu anh) onun hakkında bu sözleri söyledi. Buna göre müslümanlara karşı kafirleri maliyla ve canıyla bilfiil destekleyenlerin durumu nasıl olur ve böyle kimseler hakkında ne sözler söylenir acaba? Bu kimseler Ömer (radiyallahu anh)'ın rivayette Hatıb (radiyallahu anh)'a verdiği hükümlere hiç şüphesiz daha layıktırlar.

Ebu Batın, Şeyhul islam İbni Teymiye'den (rahimehullah) şöyle nakletmiştir:

“Yalnızca Allah-u Teâlâ'ya ibadet etmek, bütün ortaklardan beri olmak, yahudilerden, hristiyanlardan ve müşriklerden beri olup onlara düşman olmak, zina, faiz, içki, kumar gibi her müslüman tarafından İslam dininde haramlılığı apaçık bilinen meseleleri reddeden kimse hemen tekfir edilir. (yani cehalet ve te'vil bu konularda mazeret değildir)”²

Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman, İbni Teymiye (rahimehullah)'ın sözlerini şöyle açıklar:

“İbni Teymiye tevhidi ve imanı bozan, Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in risaletine zıt olan amelleri işleyen kişinin kafir olduğunu, tevbeye çağırdıktan sonra tevbe etmezse öldürüleceğini, bu konuda cehaletinin mazeret olmadığını kitaplarında değişik yerlerde beyan etmiştir.”³

Bu sözlerden anlaşılıyor ki kafirlere buğz etmek, onlara düşmanlık göstermek ve müslümanlara dost olmak tevhidin temellerindendir. İbni Teymiye'nin dediği gibi bu temeli bozan tevhidi bozmuş olur ve böyle yapan bir kimse cehaleti veya yaptığı te'vili sebebiyle mazeretli sayılmaz.

Şeyh Abdurrahman b.Hasan al'eş-Şeyh şöyle demiştir: “Alimler (Allah onlara rahmet etsin) mürtedin hükmünü belirtmişlerdir. Mürtedin hükmünü belirtirlerken onlardan hiçbirisi “Bir kimse şehadeti bozan küfür bir sözü veya küfür bir ameli cehaleti sebebiyle işlese kafir olmaz” diye söylememiştir.”⁴

² (Ed-dürerü's-Seniye c:10 s:372-373)

³ (Minhac'Et-Tesis s: 101, Ed-Dürerü's-Seniye c:10 s:432-433)

⁴ (Ed-Dürerü's-Seniye c:11 s:478 – 479)

Bu sözden anlaşılıyor ki; müslümanlara karşı kafirlere yardım etmek şehadeti bozan amellerdendir. Buna göre bu konuda ne te'vil ne de cehalet mazerettir. Çünkü te'vil cehaletten kaynaklanır.

Şeyh Süleyman b. Abdullah şöyle dedi:

"Manasını bilmeden, gerektirdiği tevhidi sağlamadan, bütün şirk-leri terketmeden ve tağutu reddedip tekfir etmeden şehadet kelimesini söylemek icma ile sahibine bir fayda sağlamaz."⁵

Bu sözlerden şu anlaşılır: Müslümanlara karşı kafirlere yardım etmek tağuta iman etmek demektir. Tağuta iman tağutun reddine zıttır ve varlığı Allah-u Teâlâ'ya imanı kaldırır.

Muhammed b. Abdurrahman'ın iki oğlu olan Hasan ve Abdullah şöyle dediler:

"Her kim 'Bu müşriklere düşmanlık göstermem' der, düşmanlık gösterdiği halde onları tekfir etmez veya 'Küfür ve şirk işleseler, Allah-u Teâlâ'nın dinine düşman olsalar bile 'Lâ ilâhe illallah' diyenler hakkında kötü bir şey söylemem" der ya da "Şirk yuvalarına karşı çıkmam" derse işte o kimse müslüman değildir. Allah-u Teâlâ böyle kimseler hakkında şöyle buyuruyor:

"Bir kısmına iman ederiz, bir kısmını da inkar ederiz" diyenler ve bunlar (iman ile küfür) arasında bir yol tutmak isteyenler... (İşte onlar yok mu?) İşte onlar, gerçekten kafir olanlardır!" (Nisa, 50-51)

Allah-u Teâlâ müşriklere düşman olmayı, onlara karşı çıkmayı ve onları tekfir etmeyi farz kılmıştır."⁶

Şeyh Abdurrahman b. Hasan şöyle dedi:

"Müşriklerden uzak durmadıkları ve onlara düşman olmadıkları müddetçe muvahhidlerin tevhidi tam olmaz."⁷

Bu sözlerden şu anlaşılıyor: Kim müslümanlara karşı kafirlere yardımcı olursa o da onlardan olur. Çünkü böyle yapmakla onlara düşmanlık göstermemiş ve onlara buğz etmemiştir. Bilakis zahiren

⁵ (Teysir'el-Aziz el-Hamid)

⁶ (Ed-Dürerü's-Seniyye c:10 s:139)

⁷ (Ed-Dürerü's-Seniyye c:11 s:434)

onların zaferini istemiş, müslümanlara karşı onlara yardım etmiştir. Böyle bir kişinin tekfiri konusunda te'vil ve cehalet mazeret değildir.

İbni Kayyım şöyle der:

"Allah-u Teâlâ, kafirlere dost olan kimsenin onlardan olacağına hüküm verdi. İman ancak onlardan beri olmakla tamamlanır. Onlarla dost olmak onlardan beri olmaya zıttır. Bir şeyden beri olmak ile o şeye dost olmak aynı anda hiç bir zaman bir şahısta bulunmaz."⁸

İmam el-Menavi, Zemahşeri'nin şöyle dediğini söyledi:

"Dosta dost olmak ile dosta düşman olana dost olmak birbirine zıttır."⁹

Ebu Bekir (radiyallahu anh)'in hilafeti zamanında mürtedlere karşı yapılan savaşta sahabelerin mürtedlere karşı gösterdiği tavır bizim için apaçık bir delildir. Oysa ki cahil halktan mürtedlerle birlikte savaşan ve onları destekleyen kandırılmış kimseler de vardı. Buna rağmen sahabeler bilerek irtidat eden ile cehaletinden veya yaptığı te'vilden dolayı mürtedleri destekleyen ve onlarla beraber savaşanların arasında bir ayrım yapmadılar. Bu kimselerin hepsi için öldürülmeleri, tekfir edilmeleri hükmünü verdiler. Ayrıca onlardan ölen kimselerin cehennemlik olduklarına hükmettiler.

Ebu Bekir (radiyallahu anh)'in mürtedlere takındığı tavır bunu apaçık göstermektedir.

Çağımızda müslümanlara karşı savaşanların tekfirinde "Onların içinde şariat isteyenler de var" diyerek duraksayan cahiller azımsanmayacak kadar çoktur. Bunların ilme dayanmayan duygusal yaklaşımlarına kapılmamak gerekir. Zira cehaletin ve tevilin geçersiz olduğu en açık olan meselelerden biri de budur.

İslam ümmetinin muteber alimleri Müslümanlara karşı kafirlere yardım etmek ve onların safında bulunmak konusunda cehalet ve te'vilin mazeret olmadığını açıkça ifade ederler.

⁸ (Ahkamu Ehli'z Zimme c:1 s:242)

⁹ (Feydi'l Kadir c:6 s:111)

İbni Kesir, Allah-u Teâlâ'nın "Kalplerinde hastalık olanların "Bize bir kötülük isabet etmesinden korkuyoruz" diyerek onlara koştuklarını görürsün..." (Maide, 52) ayetini şöyle açıklar.

"Kalplerinde hastalık olanlar" sözünden kastedilenler; kalplerinde şek, şüphe ve nifak olanlardır.

"Onlara koştuklarını görürsün" sözünden kasıt ise batının ve zahirin kafirlere karşı dostluk ve sevgi göstermek için koşuyorlar demektir. "Bize bir kötülük isabet etmesinden korkuyoruz" diyerek..." sözünden kasıt; onların kafir kimseleri hem zahirin hem batının dost edinmeleri ve onlara sevgi göstermeleri, kafirlerin müslümanlara karşı zafer elde etmeleri durumunda onlara gösterdikleri dostluğun kendilerine fayda vereceğini ummaları sebebiyledir. Bu kimseler kafirlere karşı sevgi göstermelerini işte bu şekilde te'vil etmişlerdir."¹⁰

Şeyh Süleyman b. Abdullah al'eş-Şeyh ile Şeyh Hamed b. Atik, müşrikler Necd diyarına saldırdıkları zaman Necd ve şehirlerinde bulunanlardan bazı kimseler müşriklere yardım ettikleri için o kimselerin küfür ve irtidatlarına dair fetva verdiler. Bu kimselerin cehalet ve tevillerini ise mazeret görmediler ve bu konuda her biri birer kitap yazdılar.

Müslümanlara karşı kâfirlere destek olma konusunda cehalet veya te'vilin mazeret olduğunu söyleyenlerin Bu konuda delil getirmeleri gerekir. Çünkü bu söyledikleri şey asıl'a ve amm olan hükme zıttır."

Bu şüpheyne benzer tehlikeli bir şüphe daha ileri sürülmektedir. O da "Müslümanlara karşı kâfirlere yardım etmenin küfür olabilmesi için işlenen amele kalben inanılması gerektiği şüphesidir."

Böyle söylemek Kur'an'ı Kerim'e, sahih sünnete, sahabelere ve onlara tabi olanların imanına zıttır. Bu inanç bütün selefi salih âlimlerinin tekfir ettiği mürkienin aşırı gidenlerinden olan cehmiyye taifesinin inancından daha bozuktur.

Hüküm, işlenen amele ve zahire bağlı olduğu halde hükmü itikade bağlamak mürkienin aşırı taifesi olan cehmiyenin pis ve sapık inancıdır.

¹⁰ (İbni Kesir Tefsiri c:1 s:69)

Bu inancın batıllığına delalet eden Kuran-ı Kerim'den çok ayetler, sahih sünnetten çok hadisler, sahabe sözlerinden ve ona tabi olan âlimlerin sözlerinden çok deliller vardır.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor: "Kâfirler birbirlerinin velileridirler. Siz bunu (birbirinize gerekli yardımı) yapmazsanız, yeryüzünde fitne ve büyük bir kargaşa olur." (Enfal, 73)

Müslümanların, kâfirlerle dostluk bağlarını kesinlikle koparmaları gerekir. Çünkü, Allah (c.c.) şöyle buyuruyor: "Ey iman edenler! Müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmeyin ..." (Nisa, 144)

Allah (c.c.) da, bunların başvurdukları yolların başlarına çarparak, kâfirleri dost edindikleri için şöyle buyuruyor: "... Münafıklar, onların yanında kuvvet ve şeref mi arıyorlar?..." (Nisa, 139)

Allah (c.c.) daha sonra da her türlü izzetin; saygınlık, şeref, kuvvet ve kudretin kendisine ait olduğunu bildiriyor "Kim izzet isterse, izzetin tamamı Allah'ındır ..." (Fatır, 10)

"... Oysa izzet Allah'a, Rasulü'ne ve müminlere aittir. Ama münafıklar bilmezler." (Münafikun, 8)

Kâfirleri veli edinmek münafıkların özelliğidir. Allah (c.c) şöyle buyuruyor: "Müminler, müminleri bırakıp kafirleri veli (dost) edinmesinler. Kim böyle yaparsa, Allah'tan bir şey üzere değildir. Ancak onlardan (gelebilecek bir zarardan) sakınmanız müstesna..." (Al-i İmran, 28)

Her türlü eksiklik ve kusurdan münezzeh olan Allah (c.c.), müminleri, kafirlerle dostluk kurmaktan menediyor ve sonra da "Kim bunu yaparsa" yani kafirleri veli edinirse artık onun Allah (c.c.) ile bir işi kalmamıştır. O Allah'tan uzaktır, Allah da (c.c) onu tanımaz, koruyup yardım etmez buyuruyor. Doğrusu bu, oldukça şiddetli ve ağır bir tehdittir.

Allah (c.c.) şöyle buyuruyor: "Onlardan birçoklarının kâfirleri dost edindiklerini görürsün. Nefislerinin kendilerine sunduğu şey ne kadar kötüdür. Allah onlara gazap etmiştir ve onlar, azap içinde daimidirler. Oysaki Allah'a, nebiye ve ona indirilene iman etmiş olsalardı, kâfirleri dost edinmezlerdi. Fakat onların çoğu fasıktırlar." (Maide, 80-81)

Şeyhül İslam İbni Teymiyye (rahimehullah) diyor ki: "Allah (c.c) kendisine, Rasulü'ne ve ona indirilene imanı kafirleri dost edinmemeye, onları veli tanımamaya bağlıyor. Onların veli edinilmesi durumunda ise, kişinin imandan çıkacağını haber veriyor. Zira imanın varlığı şartlarının varlığına bağlıdır. Şartlar yerine getirilmediğinde ise iman yoktur. Bir kimse kâfirlere dostluk gösteriyorsa kendisinde iman yok demektir. Eğer imanlı olsaydı kâfirleri dost edinmezdi."

Allah (c.c) kafirleri dost edinenlerin gazaba uğratılacaklarını bildiriyor. Kâfirleri veli tanımayı, mümin olmamanın göstergesi kabul ederek böyle kimselerin ebedi olarak azap içinde olacaklarını haber veriyor. Hâlbuki Allah'a (c.c) Kitabına ve Rasulü'ne (s.a.v) iman edenler, kâfirleri dost edinmezler. Aksine onlara karşı düşmanlık beslerler.

Allah (c.c.) şöyle buyuruyor: "Ey iman edenler! Eğer küfrü imana tercih ediyorlarsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi veliler edinmeyin. Kim onları veli edinirse, işte onlar zalimlerin ta kendileridir. De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, hısım akrabanız, kazandığınız mallar, fesada uğramasından korktuğunuz ticaretiniz, hoşlandığınız evleriniz size Allah'tan, Rasulü'nden ve Allah yolunda cihat etmekten daha sevgili ise, artık Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin. Allah fasıklar topluluğunu hidayete erdirmez." (Tevbe, 23-24)

"Kâfirler de birbirlerinin velisidirler. Eğer siz bunu (birbirinize gerekli yardımı) yapmazsanız yeryüzünde fitne ve büyük bir kargaşa olur." (Enfal, 73)

Allah (c.c.), kâfirlerin birbirlerinin velileri olduklarını ve Müslümanlardan uzak olduklarını bildiriyor. Eğer Müslümanlar da bir araya gelip birbirleriyle dost olmazlarsa, büyük bir fitnenin ve kargaşanın ortaya çıkacağını haber veriyor.

Allah (c.c.) şöyle buyuruyor: "Onlar, küfür işledikleri gibi sizin de küfür işleyip kendileriyle bir olmanızı arzu etmektedirler. Allah yolunda hicret etmedikçe onlardan herhangi bir dost edinmeyin. Eğer yüz çevirirlerse, bulduğunuz yerde onları tutun ve öldürün. Onlardan ne bir dost ne de bir yardımcı edinmeyin." (Nisa, 89)

Yüce Allah kâfirlerin, Müslümanların da tıpkı kendileri gibi kâfir olmalarını istediklerini haber veriyor. Daha sonra da iman ehlini, hicretle sonuçlansa bile, müşriklerle kâfirleri dost edinmekten menediyor. Allah cc müminleri nifak ehlinin şüphelerinden korusun. Doğru yoldan ayırmasın. Kalplerimizi arındırıp müminlerle birlikte gücümüzü arttırsın.

(Allahümme Amin)

Tarihin Yükünü Taşıyan Devlet: Lübnan

Burak Özdiken

Bu ayki yazımda Orta Doğu'nun küçük ancak çilesi hiç bitmeyen bir devletinden bahsedeceğim. Dini ve mezhepsel kavgaların merkezinde tarih boyunca hem işgallerden hem de iç savaştan rahat bir nefes almamış olan Lübnan; Kuzey ve doğusunda Suriye, güneyde İsrail, batısında ise Akdeniz ile çevrili, Akdeniz havzası ile Arap dünyasının kesişiminde yer alması nedeniyle zengin bir tarihe sahiptir. İbrânîce Lebānōn, Süryânîce Lebnān, Arapça Lübnān, Grekçe Libanos, Latince Libanus ve günümüz bazı Batı dillerinde Lebanon şeklinde kullanılan Lübnan kelimesinin Sâmi dillerde "beyaz" anlamında İbn kökünden geldiği, karla kaplı dağların beyaz görüntüsünden dolayı bölgeye bu adın verildiği kaydedilmektedir.

Tarihi milâttan önce 3000 yıllarına kadar götürülebilen Lübnan; Fenikeliler, Asurlular, Bâbilliler, Persler ve Makedonya Krallığı gibi birçok kavim ve devletin ardından Roma İmparatorluğu'nun, daha sonra da Bizans'ın hâkimiyeti altına girmiştir. Hem Akdeniz ticaretinin hem Suriye üzerinden bütün Asya ticaretinin yönlendirildiği Lübnan toprakları Roma ve Bizans İmparatorluğu'nun da en hareketli bölgeleri arasında yer almış, Avrasya ticaretinin önemli temas noktalarından birini oluşturan sahil şehirleri İslâm döneminde de aynı işlevini sürdürmüştür.

Perslerden Romalılara uzanan uzun imparatorluklar silsilesi, Lübnan'ı hiçbir zaman merkeze yerleştirmemiş ama her zaman vazgeçilmez kılmıştır. Roma döneminde Baalbek'te yükselen tapınaklar, bölgenin ne denli stratejik ve zengin olduğunu gösterir. Bu yüzyıllar boyunca Lübnan, farklı inançların yan yana yaşadığı bir alan hâline gelmişti. Hristiyanlığın erken dönem toplulukları, özellikle dağlık bölgelerde kök saldı. Bu durum, ileride ülkenin kimliğini belirleyecek mezhepsel çeşitliliğin temelini oluşturdu.

Bizans İmparatoru Herakleios'un yenilgiye uğratılmasıyla sonuçlanan Yermük Savaşından (636) sonra İslâm orduları günümüz Suriye, Lübnan, Ürdün ve Filistin topraklarına hâkim oldular. Bölge Müslümanlar için ticarî, Hristiyanlar için dinî açıdan önemli idi. Mekkelilerin ticaret kervanlarını Suriye'ye bağlayan yol Lübnan topraklarından geçiyordu. Bölge, Ömer (radiyallahu anh) döneminde (635) yılından itibaren sürdürülen fetihler neticesinde Ebû Ubeyde b. Cerrâh'ın başkumandanlığında Yezîd b. Ebû Süfyân ve kardeşi Muâviye'nin (radiyallahu anhum) kumandasındaki ordular tarafından İslâm topraklarına katıldı.

Emeviler ve Abbasiler döneminde Lübnan, merkezden uzak ama ticari açıdan canlı bir alan olarak kaldı. Maruniler, Dürziler ve diğer dini topluluklar, Lübnan Dağlarında görece özerk bir yaşam sürmeye başladı. 11. yüzyıldan itibaren Haçlı Seferleri, Lübnan kıyılarını yeniden dünya siyasetinin merkezine taşıdı. Sur ve Sayda gibi şehirler defalarca el değiştirdi. Ancak 13. yüzyılda Memlükler, Haçlı varlığını tamamen sona erdirdi. 1516'da Osmanlı topraklarına katılan Lübnan, doğrudan yönetilen bir eyalet olmadı. Osmanlılar, bölgede yerel emirler ve dini elitler üzerinden bir denge siyaseti yürüttü. Bu durum, mezhepler arası güç paylaşımını kurumsallaştırdı.

19. yüzyılda artan Maruni-Dürzi çatışmaları, 1860'ta büyük katliamlarla sonuçlandı. Bunun ardından kurulan Cebel-i Lübnan Mutasarrıflığı, modern Lübnan devletinin ilk idari provası sayılır. Bu dönem, Lübnan'ın yerel yapılarının güçlendiği; merkezi otoritelerin ise sınırlı kaldığı bir süreci beraberinde getirdi. Bu coğrafi ayrışma, ilerleyen yüzyıllarda Lübnan'ın hem kültürel zenginliği hem de siyasal kırılganlığı olacaktı.

I. Dünya Savaşı sonrası Osmanlı'nın çekilmesiyle Lübnan, Fransız Mandası altına girdi. 1920'de ilan edilen Büyük Lübnan, bugünkü sınırların temelini attı. Fransa'nın etkisiyle Batı tarzı eğitim, hukuk ve kültür yaygınlaştı; ancak mezhepsel temelli siyaset daha da derinleşti.

General Gouraud, 1920'de Büyük Lübnan'ın doğuşunu ilan ederken, amacı Maruni toplumunun bir Suriye Müslüman devleti içine katılmamasını garantiye almaktı. Büyük Lübnan, Marunilere en büyük dini toplumu oluşturacakları ayrı bir siyasal birim sağlamak üzere kuruldu. Ancak Maruniler nüfusun çoğunluğunu oluşturmuyorlardı. Fransızlar yeni devlete hakim nüfusu Müslüman olan yeni bölgeler ekleyerek, Maruni nüfusunu yüzde 30'a indirmişlerdi. Dolayısıyla Maruniler, yeni devletin sınırları içinde siyasal hakimiyetlerini sürdürmek için Fransız desteğine ihtiyaç duyacaklardı. Bu durum iktidar mücadelesinin dini bağlılıklar temelinde yapılacağı kolay patlayacak bir siyasal kargaşanın varlığını da garanti etmiş oluyordu. Maruniler Lübnan'ı kendi özel Hristiyan anavatanları olarak görüyorlar, siyasal ve ekonomik üstünlüğün kendilerinin hakkı olduğunu düşünüyorlardı. Fransız patronlarının yardımıyla devleti, Fransız-Akdeniz kültürel eğilimli bir Hristiyan bölgesi olarak geliştirmeyi umut ediyorlardı. Lübnan'ın yüzü batıya, Avrupa'ya, arkası da Arap dünyasına dönük olacaktı. Ancak kendilerinin isteğiyle değil de Fransız kararıyla Lübnan'ın bir parçası olan Sünni Müslümanlar başka beklentiler içindeydiler. Onlar kültürel kimlikleri için daha geniş Arap dünyasına bakıyorlar ve Suriye'yle birleşmek istiyorlardı.

1940'ta Fransa'nın Nazi Almanyası karşısında yenilmesi ve Mareşal Pétain liderliğinde işbirlikçi Vichy rejiminin kurulması, Fransa'nın denizaşırı topraklarında derin bir sarsıntı meydana getirdi. Suriye ve Lübnan'da yönetim, Pétain'e sadık Fransız yetkililerin eline geçince iki Levant devleti fiilen Mihver etkisine açık hâle geldi. Böylece bölge, Vichy Fransası, İngiltere ve General Charles de Gaulle'ün liderliğindeki Özgür Fransa hareketi arasında karmaşık bir diplomatik ve askerî mücadelenin merkezine dönüştü.

Bu güç mücadelesi sürerken bedeli yerel halk ödüyordu. İngilizlerin Doğu Akdeniz'i abluka altına alması, gıda kıtlığına ve ekonomik çöküşe yol açtı; anayasaların askıya alınması ise siyasal hayatı felce uğrattı. 1941 baharında Suriye şehirlerinde başlayan açlık yürüyüşleri, kısa sürede Lübnan kıyı kentlerine yayıldı ve ekonomik sıkıntılar siyasal taleplerle birleşti.

Rommel'in Kuzey Afrika'daki ilerleyişi ve Irak'taki Raşid Ali isyanı, Levant'taki Vichy kuvvetlerini İngiltere açısından ciddi bir tehdit hâline getirdi. Bunun üzerine İngiltere, 1941 yazında Özgür Fransa ile birlikte Suriye ve Lübnan'ı işgal etti. Temmuz ayı sonunda Vichy güçleri yenildi ve yönetim Özgür Fransa'ya geçti.

İşgal öncesinde İngiltere ile de Gaulle arasında yapılan anlaşmada, Suriye ve Lübnan'a derhal ve koşulsuz bağımsızlık verilmesi kararlaştırılmıştı. Bu vaat, Beyrut ve Şam'da büyük umut meydana getirdi. Ancak kısa sürede bu umut yerini yeni bir hayal kırıklığına bıraktı. De Gaulle, Fransa'nın imparatorluk prestijinden vazgeçmek istemiyor; aynı zamanda İngiltere'nin Ortadoğu'daki niyetlerine güvenmiyordu. Bu nedenle Özgür Fransa yönetimi de manda düzenini fiilen sürdürdü.

Artan halk tepkisi ve İngiliz baskısı, Fransızları geri adım atmaya zorladı. 1943'te her iki ülkede anayasal düzen yeniden yürürlüğe kondu ve seçimler yapıldı. Sonuçlar, açık biçimde Fransız karşıtı ve bağımsızlık yanlısı güçlerin zaferiydi.

Lübnan'da Maruni lider Bişara el-Hurî cumhurbaşkanı seçildi; başbakanlığa ise Sünnî Müslüman müttefiki Riyad el-Sulh getirildi. İki lider, ülkenin temel sorunu olan mezhep meselesine bir uzlaşma getirdi. 1943 Milli Paktı, Lübnan'ı ayrı ve egemen bir devlet olarak tanıırken aynı zamanda onun Arap dünyasının parçası olduğunu ilan etti. Böylece Hristiyanlar, Lübnan'ın Arap kimliğini; Müslümanlar ise birleşik bir Arap devleti fikrinden vazgeçmeyi kabul ettiler.

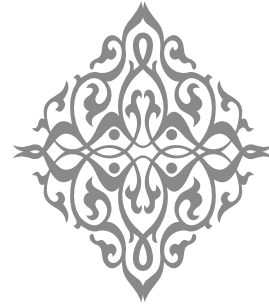
Bu uzlaşma, Lübnan siyasal sistemini belirleyen mezhepsel temsil formülünü de kurumsallaştırdı. Temsilciler Meclisi ve kabine dağılımı, 1932 nüfus sayımına dayandırıldı; Hristiyanlara Müslümanlardan altıya beş oranında daha fazla temsil hakkı tanındı. Nüfusun yaklaşık yüzde 20'sini oluşturan Şii'ler ise bu sistemde en baştan sınırlı temsil edilen kesim oldu. Bu yapı, 1975 iç savaşına kadar Lübnan siyasetinin temel çerçevesini oluşturdu.

1975'te başlayan Lübnan İç Savaşı, yalnızca bir iktidar mücadelesi değil; kimlik, mezhep ve dış müdahaleler savaşıydı. Filistin meselesi, İsrail ve Suriye'nin müdahaleleri, ülkeyi bir vekâlet savaşına çevirdi. On beş yıl süren çatışmalar, Beyrut'u ikiye böldü, toplumsal hafızada silinmesi zor izler bıraktı. 1990'da Taif Anlaşması'yla silahlar sustu; ancak sorunlar çözülmedi.

Savaş sonrası dönemde Lübnan yeniden inşa edildi ama siyasal sistem değişmedi. Mezhepsel paylaşım, yolsuzluk, ekonomik

bağımlılık ve dış müdahaleler ülkeyi kırılgan kıldı. 2019'daki ekonomik çöküş ve 2020 Beyrut Limanı patlaması, devletin ne kadar zayıf olduğunu gözler önüne serdi.

Özetle, Lübnan'ın çağdaş siyasal ve toplumsal krizleri, kısa vadeli gelişmelerden ziyade, tarihsel olarak kurumsallaşmış mezhepsel güç paylaşımı, dış müdahalelere açık devlet yapısı ve manda döneminden devralınan kırılgan egemenlik anlayışının bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Daha Güvenli Bir WhatsApp İçin

Burak Eryılmaz

Bu yazımızda, pek çok telefon kullanıcısı için standart hâle gelmiş olan WhatsApp uygulamasını daha güvenli hâle nasıl getirebileceğimizden bahsedeceğiz inşaallah.

Günümüzde "WhatsApp'ı siliyorum" demek, dijital dünyada bir nevi inzivaya çekilmekle eşdeğer. İş grupları, okul duyuruları ve aile sohbetleri derken bu yeşil ikonlu uygulama hepimiz için "zorunlu bir sosyal altyapıya" dönüştü.

Bu yazıda "Devlet mesajlarımı okur mu?" gibi konulardan ziyade, çok daha somut bir gerçeğe odaklanacağız: WhatsApp kendi beyanına göre hakkımızda hangi verileri tutuyor ve bu zorunlu aracı kendi lehimize nasıl daha güvenli hale getirebiliriz?

WhatsApp'ın mesaj ve aramaları uçtan uca şifreler. Yani teknik olarak siz ve muhatabınız dışındaki kimse (WhatsApp dahil) içeriği göremez. Ancak asıl mesele içerik değil, "Üstveri" (Metadata) dediğimiz dijital ayak izleridir.

WhatsApp şu bilgileri kayıt altına almaya devam eder:

* İletişim Trafiği: Kim, kiminle, ne zaman ve ne sıklıkla konuştunuz?

* Cihaz Bilgileri: Cihaz modeli, işletim sistemi ve anlık pil seviyesi.

* Konum ve Ağ: IP adresiniz ve (izin veriyorsanız) konum verileriniz.

* Profil Detayları: Profil fotoğrafınız, durum güncellemeleriniz ve dahil olduğunuz grupların isimleri. Yani mesajlarımızı bir mektup gibi düşünebiliriz. Eline mektubu alan biri içeriğini görmez fakat kime gönderildiği, kimin gönderdiği, zamanını vb. görebilir. İşte bu kim gönderdi, kime, ne zaman gibi bilgilere metadata diyoruz.

Özetle WhatsApp mesaj içeriklerini görmediğini söylüyor; ancak kiminle, ne zaman ve ne sıklıkla konuştuğunuz gibi metadata bilgilerini kaydediyor.

Madem bu uygulamayı kullanmaya mecburuz, o halde bu veri akışını nasıl en aza indireceğimize bakalım.

Gözden kaçan ancak gizliliğinizi doğrudan etkileyen kritik ayarlar:

1. Android Kullanıcılarının Gizli Deliği: "Bildirim Geçmişi"

WhatsApp'a parmak izi kilidi koysanız dahi Android'in "Bildirim Geçmişi" özelliği gelen mesajları sistem günlüğüne kaydediyor. Cihazınızı eline alan biri, uygulamaya girmeden silinmiş mesajları bile buradan okuyabilir.

• Çözüm: Ayarlar > Bildirimler > Bildirim Geçmişi menüsüne gidin ve bu özelliği kapatın.

2. Şifreleme Zincirinin Zayıf Halkası: Sohbet Yedekleri

Mesajlarınız şifrelidir ancak bu mesajları Google Drive veya iCloud'a yedeklediğiniz an, şifreleme zinciri zayıflar. En güvenli yöntem, bulut yedeklemesini tamamen hayatınızdan çıkarmaktır.

• Yedeklemeyi Kapatmak İçin: Ayarlar > Sohbetler > Sohbet Yedeği kısmına gidin. Google Drive/iCloud'a yedekle seçeneğini "Hiçbir Zaman" olarak değiştirin.

• Eski Yedekleri Silmek İçin (Android): Google Drive uygulamasını açın. Menüden "Yedeklemeler" (Backups) kısmına girin. WhatsApp yedeğinizin yanındaki üç noktaya tıklayıp "Yedeği Sil" deyin.

· Eski Yedekleri Silmek İçin (iOS): iPhone'unuzda Ayarlar > [Adınız/Apple Kimliğiniz] > iCloud > Alanı Yönet (veya Hesap Saklama Alanını Yönet) adımlarını izleyin. Listedeki WhatsApp Messenger'ı bulun ve "Verileri Sil" seçeneğine dokununuz.

Eğer mutlaka yedek tutmanız lazımsa WhatsApp içinden "Uçtan Uca Şifreli Yedekleme"yi açmanız şarttır.

Uçtan Uca Yedeklemeyi Açmak İçin: Ayarlar > Sohbetler > Sohbet Yedeği yolunu izleyin. "Uçtan Uca Şifreli Yedekleme" seçeneğini aktif edin.

Not: Bu seçeneği açarken belirlediğiniz şifreyi unutmamanız lazım; unutursanız yedeği geri döndürmenin hiçbir yolu yoktur.

3. Aramalarda IP Adresini Gizleme

WhatsApp aramaları normalde doğrudan bağlantı (P2P) kullanır. Bu, yüksek kalite sağlar ancak karşı tarafın IP adresinizi (dolayısıyla kaba bir konum bilginizi) ele geçirmesine teknik bir kapı aralar.

Çözüm: Ayarlar > Gizlilik > Gelişmiş menüsünden "Aramalarda IP adresini koru" seçeneğini aktif edin. (Bu işlem arama kalitesini bir miktar düşürebilir ama gizliliği artırır.)

4. Hesap Güvenliği: İki Adımlı Doğrulama (2FA)

Bu adım direkt olarak mesajlarınızı korumaktan ziyade WhatsApp'ınızın ele geçirilmesini zorlaştırır. SIM kartınızın kopyalanması veya numaranızın ele geçirilmesi durumunda, hesabınızın çalınmasını engelleyen en güçlü kalkandır. İki adımlı doğrulama açıldıktan sonra WhatsApp her yüklemeye bu pin kodunu ister. O olmadan kendi WhatsApp'ınızı yükleyemezsiniz. Eğer daha önce bir e-posta kayıt ettiyseniz oraya bir doğrulama bağlantısı göndererek PIN kodunu sıfırlayabilirsiniz. Yani bu kodu unutmamanız sizin faydanıza olur.

Çözüm: Ayarlar > Hesap > İki Adımlı Doğrulama üzerinden 6 haneli bir PIN kodu oluşturun.

5. Dijital Temizlik: Süreli Mesajlar

Cihazınızda ne kadar az veri birikirse olası bir sızıntıda o kadar az kayıp verirsiniz. Konuşmalarınızın sonsuza dek telefon hafızasında veya karşı tarafın cihazında kalmasına gerek yoktur.

Çözüm: Ayarlar > Gizlilik > Varsayılan mesaj süresi kısmından yeni sohbetler için 24 saat veya 7 günlük otomatik silme periyodu belirleyin.

Altın Kural: Cihaz Güvenliği Yoksa Uygulama Güvenliği Bir İllüzyondur

Eğer telefonunuza bir casus yazılım (malware) sızmışsa ekranınız kaydediliyorsa veya klavyedeki her tuş vuruşunuz (keylogger) izleniyorsa WhatsApp'ın en güçlü şifrelemesi bile sizi koruyamaz. Hatta sıkça güvenli olduğundan bahsettiğimiz Signali bile kullanıyor olun bir şey fark etmez. Dijital güvenliğin temeli, uygulamanın kendisinden ziyade cihazın işletim sistemi güvenliğidir.

Sonuç Olarak Açık konuşalım:

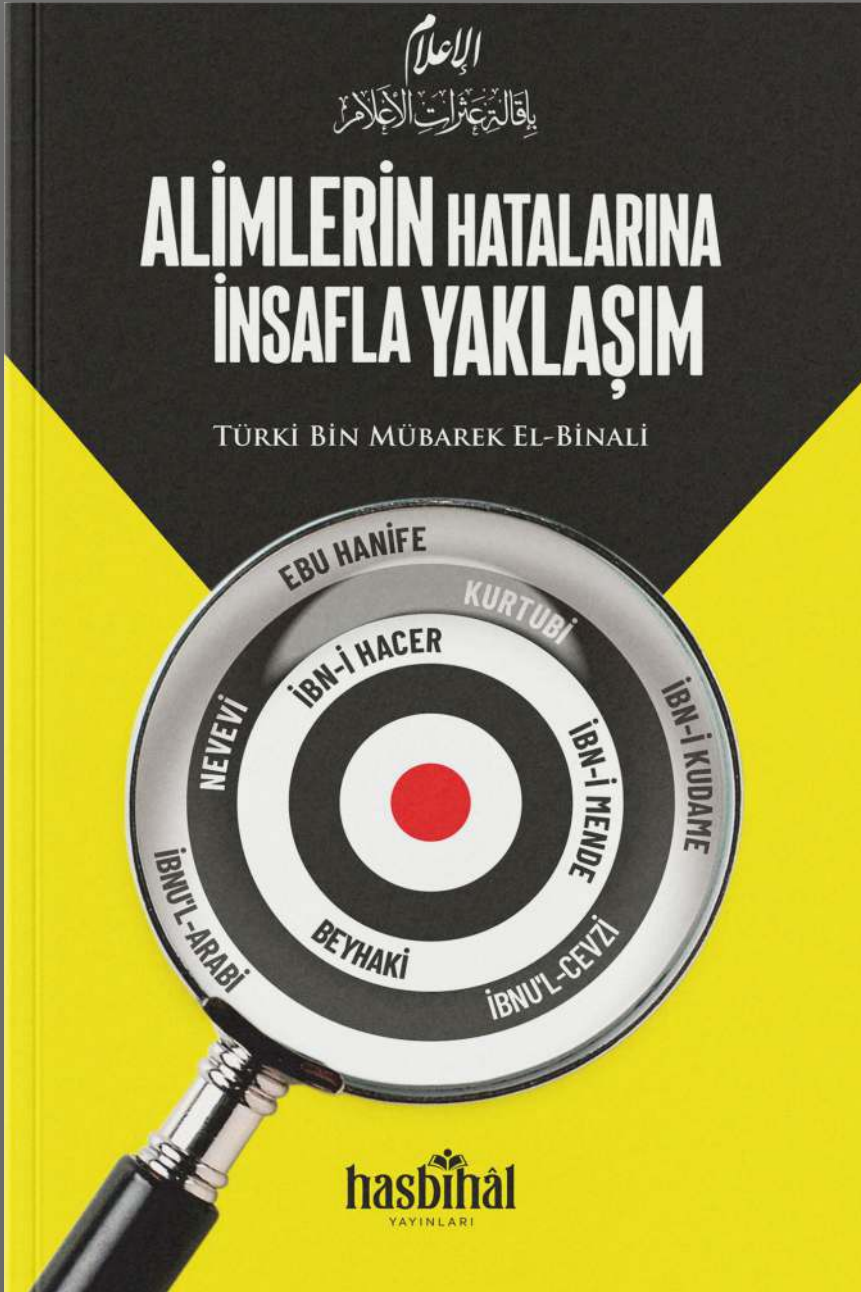
WhatsApp hiçbir zaman bir Signal kadar mahremiyet odaklı olmayacaktır. Signal; metadata tutmayan, açık kaynak kodlu ve kar amacı gütmeyen bir uygulamadır.

Ancak hayatın gerçekleri bizi WhatsApp'a mecbur bırakıyorsa yukarıdaki ayarlar sayesinde kendi kurallarımızla belirli durumları yönetebiliriz.

ALİMLERİN HATALARINA İNSAFLA YAKLAŞIM

Turkî b. Mubarek El-Binali

Ne yazık ki günümüzde karşılaşılan tartışmalardan biri de asırlar önce İslâm'a hizmet etmiş meşhur alimlerin itikadi meselelerde hatalı yorumları sebebiyle tekfir edilmeleri yahut sapıklıkla suçlanmalarıdır.Şunu özellikle belirtmek gerekir ki akide ve ahlâk meselelerinde bizim için örnek alınacak nesil, Rasulullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) şu hadisiyle sabit olduğu üzere ilk üç nesildir: "En hayırlı nesil benim asrımda yaşayanlardır, sonra onları takip edenlerdir, sonra onları takip edenlerdir." [Buhârî, Fedâilü's-Sahâbe, 1.]

Onların icma ettiği hususlarda onlara tabi oluruz. Kitabın isminden de anlaşılacağı üzere bu eser, bid'at veya hataya düşmüş alimlerin hatalarını savunmak amacıyla değil, onların hataları sebebiyle tekfir edilemeyeceklerini ve bu yanlış görüşlerle de amel edilemeyeceğini ortaya koymaktadır. Ayrıca yazar, ümmetin imamlıklarında muteber kabul ettiği selef ulemasından, Necid davetçilerinden ve muasır rabbani alimlerden nakiller yaparak, hataya ya da bid'ate düşmüş meşhur alimlerin imamlıklarının kabul edildiğini ve onlar hakkında rahmet duasında bulunulduğunu izah etmektedir. Şunu da ifade etmek gerekir ki bu alimlerden nakilde bulunanlar da masum değildir. Yani hataya düşen alimleri insafla değerlendiren ve onlardan nakil yapan alimlerin de zaman zaman yanılacakları, görüşlerinde hata edebilecekleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Rasuller dışında hiçbir kimsenin bütün sözleri mutlak doğru değildir. Selef İmamlarımızdan İmam Malik (rahimehullah) şöyle demiştir: "Herkesin sözü alınabilir de reddedilebilir de. Ancak şu kabrin sahibi hariç." Bu sebeple kim isabet ederse onun sözü alınır, kim hata ederse reddedilir. Mutlak surette itaat yalnızca Allah'a ve Rasul'üne aittir. Şer'i deliller Kur'an, Sünnet ve sabit icmadır. Bunun dışında icma bulunmayan meselelerde ise alimlerin görüşleri başkaları tarafından kabul edilmek zorunda değildir. Bir alimin ihtilaflı olan meselelerdeki tercih ettiği görüşüyle ne dinin aslı değişir veya eksilir ne de bir kimsenin tekfiri üzerine icma söz konusu olur.

Özellikle kapalı ve detaylı meselelerde bir alimin tekfir edilmesi ya da bid'atle suçlanması basit ve aceleci yaklaşımla olmamalıdır. Bu tür ithamlar, ilmi ölçütler gözetilerek tahkik edildikten ve sağlam bir istidlal sonucunda yapılabilir. Dolayısıyla bu tür değerlendirmeler avamın şahsi kanaatlerine bırakılmamalı, sadece ilimde otorite kabul edilen ehil kimselerin görüş birliğiyle yapılmalıdır. Zira ilmin izzetini korumak, alimlerin sözlerini insafla değerlendirmek ve ümmetin birliğini muhafaza etmek ancak bu hassasiyetle mümkündür.

Kitap 3 bölümden oluşmaktadır: Birinci Bölüm: Alimlere Saygı Göstermek ve Hatalarını/Sürçmelerini Hoş Görmek

İkinci Bölüm: Küfre Götürmeyen Bir Bid'ate Düşen veya Kendisine Bidat Nispet Edilen Alimler ve Görüşleri

Üçüncü Bölüm: Kendilerine Küfür Bid'at Nispet Edilen Alimler ve Görüşleri

ALİMLERİN HATALARINA İNSAFLA YAKLAŞIM

TÜRKİ BİN MÜBAREK EL-BİNALİ

